

การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน
ที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวนิจ จัตุรภูชพิทักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา

ตุลาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

155.28
45567
7.3

การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน
ที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า

27 ม.ค. 2548

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวนิช จัตุรภูษพิทักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา

ตุลาคม 2547

h 258046

นิจ จัตตฤทธิชัย.(2547). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า.สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพและเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 จำนวน 222 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 87 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .934 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.วิเคราะห์องค์ประกอบด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ทำการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีส่วนประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) และหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Method) ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคล้อยตาม ความกังวล ความร่าเริง ความอดทนและความมั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งมีความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 37.83 ของความแปรปรวนทั้งหมด

2. องค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านความคล้อยตาม ความอดทน และความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. องค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านความกังวล และความร่าเริง นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. องค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านความกังวล และความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. องค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ความกังวล ความร่าเริง และความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ANALYSIS OF PERSONALITY COMPONENTS OF NON-FORMAL
EDUCATION STUDENTS WORKING AS SALESPERSON
IN THE DEPARTMENTS STORES

AN ABSTRACT
BY
NIT CHATURAPUTPITAK

Presented in partial Fulfillment of the requirements For the
Master of Education degree in Business Education
At Srinakharinwirot University
October 2004

Nit Chaturaputpitak. (2004). *Analysis of Personality Components of Non-formal Education Students Working as Salesperson in the Departments Stores*. M.Ed. Thesis (Business Education).
Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Thesis Advisor :
Associate Professor Dr. Booncherd Pinyoanuntapong

The main purpose of this research was to analyze the personality components of non-formal education students who were working as salesperson in the department stores; and to compare their scores classified by gender, age, education level, and work experience. The samples in the study were 222 Bangkok Center of Non-formal Education 1 students who were salespersons in the departments stores. The tool used in the research was questionnaire about personality comprising 87 five-rated scale items and its reliability was .934. The findings of the study were as follows.

1. The components were analyzed by SPSS Program for Windows and were excluded by principal component analysis. The orthogonal rotation was done by using varimax method and six components were gained. They were self-confidence, conformation, anxiety, cheeriness, patience, and emotional stability. The accumulated variation was 37.83% of total variation.

2. The personality components about conformation, patience and emotional stability of students with different genders were statistically and significantly different at the level of .05.

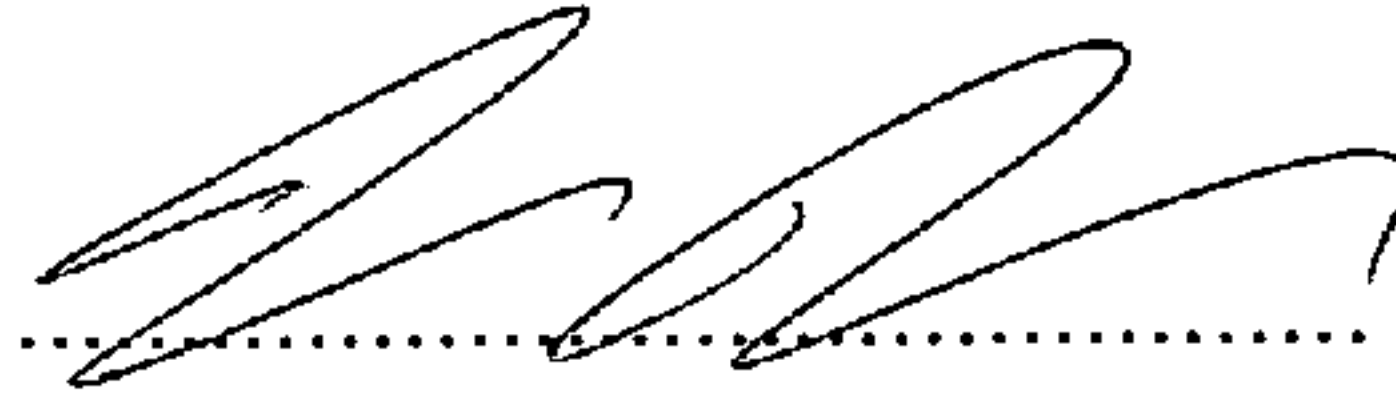
3. The personality components about anxiety and cheeriness of students with different education levels were statistically and significantly different at the level of .05.

4. The personality components about anxiety and emotional stability of students with different ages were statistically and significantly different at the level of .05.

5. The personality components about anxiety, cheeriness and emotional stability of students with different work experience were statistically and significantly different at the level of .05.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
สารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

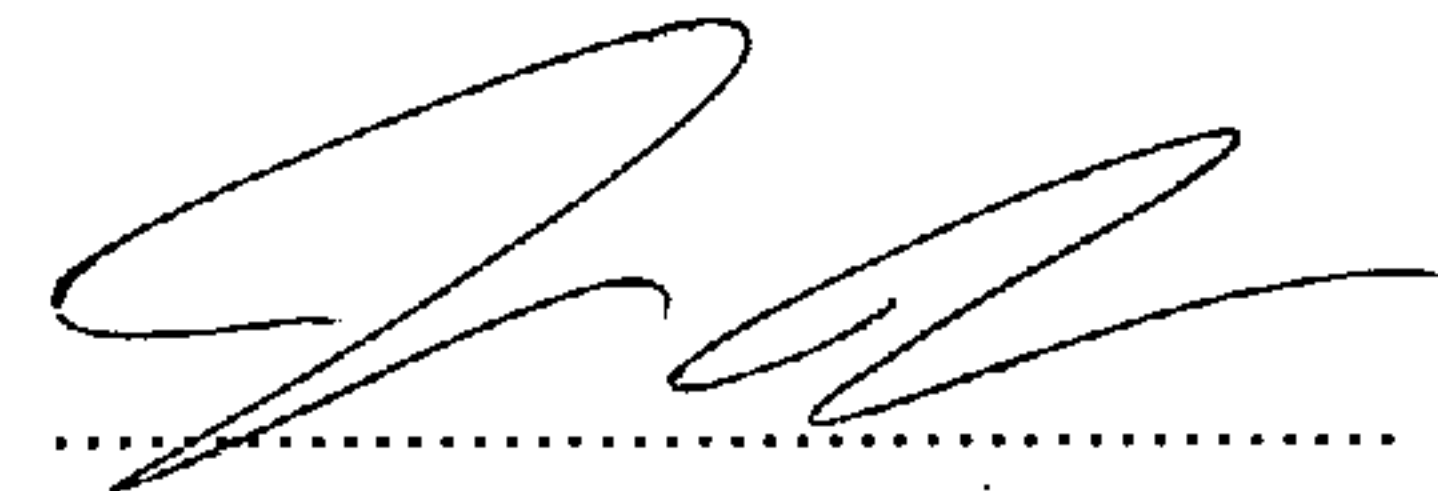
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ปิญโญนนตพงษ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

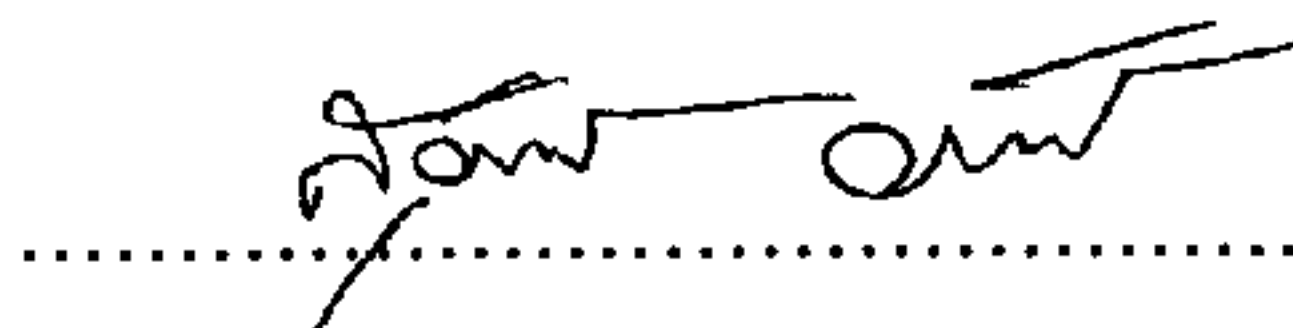

(อาจารย์ สิทฐากร ชุทรัพย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ปิญโญนนตพงษ์)

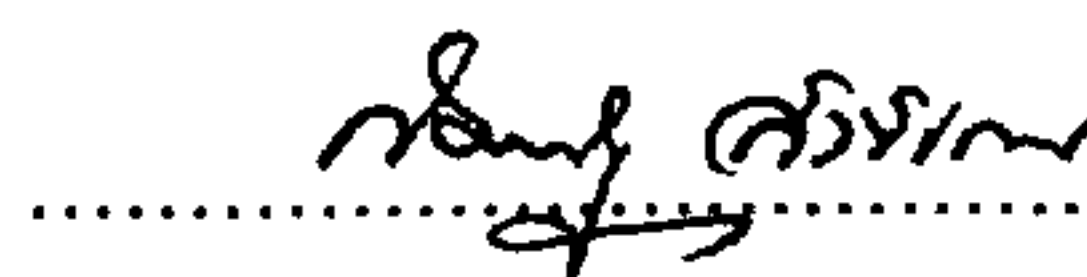

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สิทฐากร ชุทรัพย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ 15 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้โดยความกรุณาอย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี นับตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และอาจารย์สิฐฐากร ชูทรัพย์ ที่กรุณาเป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบสารนิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสารนิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี อันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามของการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณนายศุภกร คาร่าพันธุ์ และเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกท่านที่ให้กำลังใจและคำแนะนำต่าง ๆ เป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณของบิดามารดา บุรพคณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ดีและมีคุณค่าตลอดจนประสาทวิทยาการความรู้แก่ผู้วิจัยมาตลอด

นิจ จัตุรภูษพิทักษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก.....	20
แนวคิดและการจัดการศึกษานอกโรงเรียน	
ตามหลักสูตรพื้นฐาน พ.ศ. 2544.....	23
แนวคิดและการจัดการศึกษานอกโรงเรียน	
ให้แก่พนักงานห้างสรรพสินค้า.....	28
การวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	63
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	63
ขอบเขตของการวิจัย.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
สรุปผลการวิเคราะห์.....	64
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก	
แบบสอบถาม.....	76
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	84

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
2	ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	46
3	แสดงจำนวนข้อของแบบสอบถามรวม 87 ข้อจำแนกตามช่วงของค่าเฉลี่ย.....	47
4	จำนวนองค์ประกอบ ค่าความร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของ แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า.....	48
5	ข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป ในองค์ประกอบเพียงองค์ประกอบเดียว.....	50
6	องค์ประกอบ 1 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง.....	53
7	องค์ประกอบ 2 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความคล้อยตาม.....	54
8	องค์ประกอบ 3 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความกังวล.....	55
9	องค์ประกอบ 4 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความร่าเริง.....	56
10	องค์ประกอบ 5 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความอดทน.....	56
11	องค์ประกอบ 6 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความมั่นคงทางอารมณ์.....	56
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษา นอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีเพศต่างกัน.....	57
13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษา นอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	58
14	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษา นอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีอายุต่างกัน.....	59
15	ทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพของนักศึกษาที่มีอายุต่างกัน ในองค์ประกอบ 3 (ความเป็นธรรมชาติ)และองค์ประกอบ 6 (ความมั่นคงทางอารมณ์).....	60
16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษา นอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน.....	61

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

17 ทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพของนักศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงาน ต่างกันในกลุ่มประกอบ 1 (คุณลักษณะบุคคลที่พึงประสงค์) กลุ่มประกอบ 3 (ความเป็นธรรมชาติ) กลุ่มประกอบ 4 (ความร่าเริง) และกลุ่มประกอบ 6 (ความมั่นคงทางอารมณ์).....	62
---	----

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	โครงสร้างหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษา
นอกโรงเรียน ระดับประถมศึกษา.....	26
2	โครงสร้างหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษา
นอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	27
3	โครงสร้างหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษา
นอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	28

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในการพัฒนาประเทศสู่สังคมที่เข้มแข็ง การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมีกระบวนการเรียนรู้และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรในวัยแรงงานซึ่งส่วนใหญ่อยู่นอกระบบโรงเรียนและเป็นการสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม ประชากรเหล่านี้จะต้องได้รับการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ อันได้แก่ มีทักษะและมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ เป็นแบบอย่างหรือเป็นผู้นำด้านการพัฒนาอาชีพเพื่อการพึ่งพาตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งรักการออกกำลังกาย รู้จักรักษาสุขภาพของตนเองในแข็งแรง มีบุคลิกภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2546 : 8-9) จากการศึกษาของ ผุสณีย์ ยมาภัย (2537 : 106-107) เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ความรู้ด้านการขาย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลการปฏิบัติงานของพนักงานขาย” พบว่าตัวแปรระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานขายทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณคือ พนักงานขายที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีผลต่อการปฏิบัติงานสูงเพราะการศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านลักษณะส่วนตัว ความคิดริเริ่ม ความสามารถในการปฏิบัติงานขายสินค้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งคิกแพททริกซ์ และหลุยส์ (สำอังก์งามวิชา. 2526: 116-117 ; อ้างอิงจาก Kirkpatrick & Russ. 1976. *Salesmanship*. P. 566) ได้ทำการวิจัยโดยสอบถามจากผู้จัดการขาย 500 คน จากบริษัทใหญ่ ๆ ในสหรัฐว่า จากประสบการณ์ของเขานั้น อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้พนักงานขายประสบความสำเร็จมากที่สุด ซึ่งผลปรากฏว่า สาเหตุที่ทำให้พนักงานขายประสบความสำเร็จนั้นมีสาเหตุหลักที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก เป็นสาเหตุทางด้านความรู้ กล่าวคือ การที่พนักงานขายไม่มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และการตลาดอย่างเพียงพอ ประการที่สอง เป็นสาเหตุด้านบุคลิกภาพ ซึ่งได้แก่ การขาดความคิดริเริ่ม การขาดความกระตือรือร้น การที่ไม่สามารถ

เข้ากับลูกค้าได้ ขาดเป้าหมายส่วนตัวที่แน่นอน มีวินัยในตนเองน้อยเกินไป ไม่สนใจพัฒนาตนเอง ขาดความมั่นใจตนเอง แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่ดี ขาดจินตนาการ ความไม่ซื่อตรง รูปร่างหน้าตาไม่ดี ทักษะไม่ดีไม่เข้าที่ นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้พนักงานขายประสบความสำเร็จล้มเหลว อันได้แก่ พนักงานขายขาดการวางแผนและการจัดองค์การที่ดี ไม่ยึดความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก ขาดการฝึกอบรมที่ดี ขาดความพึงพอใจในงานไม่เหมาะสมกับอาชีพขาย ไม่ดำเนินการตามนโยบายของบริษัท ไม่ปฏิบัติตามคู่มือและคำแนะนำต่าง ๆ ขาดการควบคุมดูแลที่ดี มีปัญหาส่วนตัว สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจยาก ขอร้องให้ลูกค้าซื้อไม่สำเร็จ เป็นต้น ซึ่งจากงานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ สว่างวงศ์ตระกูล (2539 : 129) พบว่า บุคลิกภาพที่ไม่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการขายสินค้า คือความคล้อยตาม ไม่ไว้วางใจ และไม่เชื่อใจ เฉยชา มองโลกในแง่ร้าย หวาดกลัว และสันโดษ และจากแนวคิดของวารินทร์ สิ้นสูงสุต (2525 : 75) กล่าวว่า ถึงแม้พนักงานขายจะมีความรู้เกี่ยวกับสินค้า การตลาด และวิธีการอธิบายสินค้าอย่างมีจิตใจมุ่งหวังไม่ได้ว่าเขาจะเป็นนักขายที่ประสบความสำเร็จจนกระทั่งเขาได้ขายความสามารถของตัวเอง

การพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นการสร้างภาพลักษณ์ ภาพพจน์ ของบุคคลเพื่อให้เกิดความเชื่อถือ เลื่อมใส ศรัทธา ทั้งภายนอกคือ กิริยา ท่าทาง การแต่งกาย และภายในคือ คุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาบุคลิกภาพให้ได้ผลจะต้องพัฒนาทั้งบุคลิกภาพภายนอกและบุคลิกภาพภายในพร้อมกันไปด้วยจึงจะได้ผลดี จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพเป็นตัวบ่งชี้ความสำคัญสำหรับบุคคลในการประกอบอาชีพ (ประคองเกลื่อนการ. 2532 : 1) และจากการที่นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า จะมีเวลาว่างที่ไม่ตรงกับนักศึกษากลุ่มอื่น อันเนื่องมาจากจะต้องทำงาน โดยมีวันหยุดหมุนเวียนและเวลาทำงานก็แตกต่างกัน เพื่อให้มีการพัฒนาความรู้แก่พนักงานห้างสรรพสินค้า จึงจำเป็นต้องยึดหยุ่นในด้านสถานที่พบกลุ่ม เวลาพบกลุ่ม และกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย ดังนั้นการพัฒนานักศึกษานอกจากเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ยังต้องพัฒนาบุคคลที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการประกอบอาชีพด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจะพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพที่ดีจะต้องเริ่มต้นจากการศึกษาของบุคคลนั้น ตลอดจนผู้ที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาจะต้องมีบุคลิกภาพบางประการที่เหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาบุคลิกภาพ สำหรับนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการแนะแนว และการจัดการเรียนการสอน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน เพื่อช่วยลดความสูญเสียทางการศึกษา และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของบุคลิกภาพนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าว่ามีกี่ด้านสำคัญ

2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบรายด้านและองค์ประกอบรวมของบุคลิกภาพนักศึกษา
จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในระดับต่อเนื่อง และนำไปใช้ในการแก้ไขระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นของพนักงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป
2. ใช้เป็นข้อมูลในการเผยแพร่ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเป็นแนวทางแก่ผู้ที่ศึกษา
ค้นคว้าวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพ
พนักงานห้างสรรพสินค้า ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ทั้งหมด จำนวน 484 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบ
อาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 โดยวิธีการสุ่ม
แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต สังกัด ศูนย์การ
ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 จำนวน 12 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 เพศ แบ่งเป็น

- 1.1.1 เพศชาย
- 1.1.2 เพศหญิง

1.2 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น

- 1.2.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 1.2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.3 อายุ แบ่งเป็น

- 1.3.1 ต่ำกว่า 18 ปี
- 1.3.2 18 – 25 ปี
- 1.3.3 26 – 35 ปี
- 1.3.4 36 ปีขึ้นไป

1.4 ประสบการณ์ทำงาน แบ่งเป็น

1.4.1 ต่ำกว่า 1 ปี

1.4.2 1 – 3 ปี

1.4.3 4 – 9 ปี

1.4.4 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

ลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ทั้งด้านบวก และด้านลบที่ใช้เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพ พนักงานห้างสรรพสินค้า โดยยึดตามแนวแบบวัดบุคลิกภาพ AVA (Activity Vector Analysis) ของ เมอร์เลนดา และ คลาก (Meranda & Clarke. 1958 : 289-292) ซึ่งมีทั้งหมด 22 ด้าน ดังนี้

2.1 ความกระตือรือร้น

2.2 ความกล้า

2.3 ความหุนหันพลันแล่น

2.4 ความถือดี

2.5 ความโดดเด่น

2.6 ความตรงไปตรงมา

2.7 ทะเยอทะยาน

2.8 การมองโลกในแง่ดี

2.9 ความสันโดษ

2.10ความมีเหตุผล

2.11ความไม่ไว้วางใจ

2.12ความแข็งแกร่ง

2.13ความสม่ำเสมอ

2.14ความมีอิสระพึ่งตนเองได้

2.15ความคิดสร้างสรรค์

2.16การชอบสังคม

2.17ความร่าเริงแจ่มใส

2.18ความสุภาพ

2.19ความเป็นธรรมชาติ

2.20ความคล้อยตาม

2.21ความมั่นคงทางอารมณ์

2.22การมองโลกในแง่ร้าย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คะแนนองค์ประกอบ หมายถึง คะแนนที่ได้จากองค์ประกอบที่ค้นพบจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ที่สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญและหมุนแกนแบบมุมฉากด้วยวิธีแบบแวกซ์

2. ห้างสรรพสินค้า หมายถึง หน่วยการค้าปลีกชนิดหนึ่งที่มีสินค้าและบริการหลายชนิดในร้าน ซึ่งแบ่งเป็นแผนก ๆ ในสินค้าประเภทเดียวกัน เช่น แผนกเสื้อผ้าชาย แผนกเสื้อผ้าหญิง แผนกรองเท้า และเครื่องหนัง แผนกเครื่องประดับ แผนกเครื่องสำอาง แผนกของใช้เด็ก แผนกของเล่นเด็ก แผนกของใช้เบ็ดเตล็ดทั่วไป แผนกเครื่องประดับยนต์ แผนกเครื่องครัว แผนกเครื่องนอน แผนกเครื่องตกแต่งประดับประดา แผนกเครื่องใช้ไฟฟ้า แผนกเครื่องเขียน ฯลฯ

3. นักศึกษา หมายถึง ผู้เรียนการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า

4. บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลที่เปิดเผย และซ่อนเร้น อันได้แก่ ลักษณะท่าที การแสดงออก รูปร่างหน้าตา ความรู้สึกนึกคิด ฯลฯ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกนั้นจะต้องมีเฉพาะในแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นเหตุให้แต่ละบุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน

5. บุคลิกภาพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า หมายถึง คุณลักษณะของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบ จำนวน 22 ด้าน ซึ่งได้สร้างขึ้นโดยยึดตามแนวแบบวัดบุคลิกภาพ AVA (Activity Vector Analysis) ของเมอร์เลนดา และคลาก (Meranda & Clarke. 1958 : 289-292) ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ซึ่งมีคุณลักษณะดังนี้

5.1 ความกระตือรือร้น (Enthusiastic, Energetic) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมายไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำงานด้วยความตั้งใจ

5.2 ความกล้า (Brave, Courageous) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ชอบแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ พร้อมที่จะทำในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าถูกต้อง และกล้าเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ

5.3 ความหุนหันพลันแล่น (Impetuous) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่กระทำการต่าง ๆ โดยไม่คิดให้รอบคอบขาดความอดทน

5.4 ความดื้อดึง (Stubborn) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ยึดมั่นในความเชื่อของตนเอง คือทำตามใจตัวเองยึดติดกับสิ่งที่ตนเชื่อ โดยไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5.5 ชอบโดดเด่น (Dominant, Domineering) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ต้องการอยากเด่น ต้องการได้รับความสำเร็จหรือการยอมรับนับถือ

5.6 ความตรงไปตรงมา (Direct) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตรงไปตรงมาไม่ทอหวั่น หลอกลวง และมีความรู้สึกยินดีในความสำเร็จของผู้อื่นด้วยความจริงใจ ไม่แสวงหา มีความซื่อสัตย์ เชื่อมมั่นต่อตนเองทุกคน และงานที่ปฏิบัติ

5.7 ความทะเยอทะยาน (Ambitious) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ต้องการให้คนอื่นรู้จักตนด้วยผลงาน ต้องการให้ผลงานของตนเองสำเร็จในระดับสูง สามารถทำงานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง และใช้ความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่

5.8 การมองโลกในแง่ดี (Optimistic) หมายถึง นิสัยบุคคลที่มีความไว้วางใจผู้อื่น มองบุคคลอื่นในลักษณะที่เป็นมิตร และมองแต่ส่วนดีของผู้อื่น เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น รวมทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามา

5.9 ความสั่นโศย (Aloof) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่เก็บตัว ทำอะไรด้วยความระมัดระวัง

5.10 ความมีเหตุผล (Logical, Decisive) หมายถึง นิสัยของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของการกระทำที่มีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบในการตัดสินใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นต้องมีเหตุผลอธิบายได้ พยายามค้นหาข้อเท็จจริงแทนการเรียกร้อง

5.11 ความไม่ไว้วางใจ (Distrustful) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่หวาดระแวงไม่เชื่อใจคน หรือไม่เชื่อใครง่าย ๆ

5.12 ความแข็งกระด้าง (Gruff) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่แสดงออกโดยมีพฤติกรรมที่ไม่อ่อนน้อมทั้งกายและวาจา ละเลย ไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่ ชอบบังคับข่มขู่

5.13 ความสม่ำเสมอ (Persistent) หมายถึง นิสัยของบุคคลที่มีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่หาความรู้เสมอเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย และมีความอดทน

5.14 ความมีอิสระพึ่งตนเองได้ (Independent) หมายถึง นิสัยของบุคคลที่ใช้ความสามารถของตนเองในการแก้ไขปัญหาด้วยความเชื่อมั่น มีอิสระด้านความคิด เลือกปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ตามความต้องการของตนเองอย่างเหมาะสม อยากพูด อยากคิด หรือทำตามใจตนเอง

5.15 ความคิดสร้างสรรค์ (Creative) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่มีความคิด หรือการกระทำแรกเริ่มไม่ซ้ำแบบใคร ริเริ่มในกิจกรรมต่าง ๆ และสนใจในความคิดหรือผลงานแรกเริ่มของผู้อื่น

5.16 การชอบสังคม (Sociable) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ชอบพบปะสังสรรค์กับผู้อื่น ชอบการรวมกลุ่ม เป็นหมู่คณะ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ดี

5.17 ความร่าเริงแจ่มใส (Happy-go-Lucky) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่อารมณ์แจ่มใสร่าเริง ชอบเข้าร่วมกิจกรรมอ่าน หรือพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องตลกขำขัน มีความเป็นกันเอง

5.18 ความสุภาพ (Polite, Courteous) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่มีกิริยาสุภาพอ่อนน้อม มีจิตใจที่อ่อนโยน ถูกกาลเทศะ แสดงการให้เกียรติและยกย่อง

5.19ความเป็นธรรมชาติ (Natural) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่รู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วแสดงออกมาทางสีหน้าท่าทางตามความเป็นจริงโดยไม่เสแสร้ง

5.20ความคล้อยตาม (Submissive) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ชอบขึ้นอยู่กับกลุ่ม ขาดความคิดที่เป็นของตนเอง

5.21ความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่มีความสม่ำเสมอทางอารมณ์ และมีความสุขเยือกเย็น

5.22การมองโลกในแง่ร้าย (Pessimistic) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่โกรธง่าย ขุนเขี้ยวหรือหงุดหงิด ไม่ให้อภัยผู้อื่น มีความขัดแย้ง ไม่เป็นมิตร

6.แบบทดสอบบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า หมายถึง แบบทดสอบที่ประกอบด้วยคุณลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า

สมมุติฐานของการวิจัย

1. บุคลิกภาพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า มีองค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบ
2. นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่างกัน
5. นักศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษามโนทัศน์ของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ
2. แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก
3. แนวคิดและการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรพื้นฐาน พ.ศ. 2544
4. แนวคิดการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่พนักงานห้างสรรพสินค้า
5. การวิเคราะห์องค์ประกอบ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพตรงกับภาษาอังกฤษว่า Personality ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Persona แปลว่า หน้ากาก เป็นคำที่นำมาใช้กันทั่วไปเพื่อบรรยายลักษณะของบุคคล นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้สอดคล้องกันดังนี้ กิลฟอร์ด (Guilford. 1959 : 2-4) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า คือแบบแผนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวหรือคุณลักษณะประจำตัวของบุคคลนั้น ๆ ส่วนอนาสตาซี (Anastasi. 1988 : 111) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมเดียวกัน แต่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกันอาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่างกัน ได้ ซึ่งกู๊ด (Good. 1973 : 417) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมของพันธุกรรมและประสบการณ์ทั้งหมดของบุคคล ส่วนแคทเทล (Cattell. 1977 : 2-3) ให้ทรรศนะเกี่ยวกับบุคลิกภาพว่าเป็นผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมด มีทั้งเปิดเผยและซ่อนเร้น ซึ่งกอร์ดอน (Gordon. 1978 : 14) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมดที่มีลักษณะเฉพาะในแต่ละบุคคล สำหรับวิภาเจียรสุมัย (2540 : 10) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึงผลรวมของลักษณะนิสัย และพฤติกรรมทั้งหมดที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่แสดงออกมา ทั้งทางกริยา ท่าทางภายนอก ลักษณะทางอารมณ์และจิตใจ ซึ่งการแสดงออกดังกล่าวเป็นสาเหตุให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน โดยที่พรทิพย์เชียรไพสิฐ (2542 : 10) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพคือภาพรวมของพฤติกรรมและความคิดของแต่ละบุคคลที่แสดงออกทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้นเพื่อเป็นแนวทางและวิธีการปรับตัวที่แสดงออกทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้นเพื่อเป็นแนวทางและวิธีการปรับตัวที่จะดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งดุ่ม ชุมสาย ได้ให้คำจำกัดความบุคลิกภาพ คือ กระบวนการรวมหน่วย (Integration) อันหนึ่งประกอบขึ้นด้วยรูปร่าง ลักษณะและ

พฤติกรรม ซึ่งเป็นเครื่องสะท้อนนิสัยของคน ๆ หนึ่ง และทำให้คนอื่นกำหนดคุณค่าของคนนั้นด้วยอาวาท และไม่ใช่สติปัญญาหรือเขาวน ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยา สุวรรณทัต กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป เป็นลักษณะรวมของบุคคลนั้น ๆ อันประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกและลักษณะเฉพาะภายในของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างจากบุคคลทั่วไป และอารี พันธุ์ณี ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะเอกลักษณ์ที่แสดงออกทั้งทางด้านความคิด ความรู้สึก ความสนใจ สติปัญญา รวมทั้งด้านสรีระ บุคลิกภาพภายนอกและภายใน ทำให้สามารถแยกแยะความแตกต่างของบุคคลใด และบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

จึงสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของแต่ละบุคคลทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการด้านพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

อารี พันธุ์ณี (2545 : 69) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพไว้ดังนี้ 1) บุคลิกภาพเป็นผลรวมจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม 2) บุคลิกภาพต้องมีการสร้างเสริมไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ 3) บุคลิกภาพต้องใช้เวลาในการหล่อหลอมมาเป็นระยะเวลานาน ไม่อาจเกิดขึ้นได้ในชั่วระยะสั้น 4) บุคลิกภาพพื้นฐานของบุคคลจะถูกหล่อหลอมในช่วงอายุแรกเกิด – 6 ขวบ 5) บุคลิกภาพไม่ใช่สิ่งที่คงที่ตายตัว แต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ 6) ไม่มีบุคคลใดสองคนที่มีบุคลิกภาพเหมือนกันทุกประการ (No two persons are born exactly alike) 7) ไม่มีบุคลิกภาพของบุคคลใดสมบูรณ์พร้อมจนไม่มีทางปรับปรุง หรือพัฒนาให้ดีขึ้นอีกได้ 8) บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทางกายและจิตร่วมกัน และมีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ (Cognitive) อารมณ์ (Affective) อันจะเป็นเป็นรูปอารมณ์ติดกาย (Temperament) และการกระทำ (Cognitive) ก็จะออกมาในลักษณะนิสัย (Character) 9) บุคลิกภาพ มีผลโดยตรงทั้งบวกและลบต่อองค์กรธุรกิจการงานหรือสะท้อนเป็นภาพพจน์ของหน่วยงานและองค์กรและ 10) บุคลิกภาพ มีผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ และความล้มเหลวของบุคคลทั้งส่วนตน ครอบครัวและหน่วยงาน

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพ

อารี พันธุ์ณี (2545 : 72-74) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพของบุคคลจะเป็นอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด ดังนี้ 1) ตัวกำหนดทางสรีระ ได้แก่ ทางร่างกายและจิตใจ (Constitutional Determinants) ซึ่งได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมมาแต่กำเนิด โดยผ่านทางยีนในโครโมโซม เช่น ลักษณะความสูง ผิว สติปัญญา เป็นต้น 2) ตัวกำหนดทางด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม (Group Determinants) ได้แก่ กลุ่มครอบครัว กลุ่มโรงเรียน กลุ่มเพื่อน กลุ่มสังคม เป็นต้น จากการ

ศึกษา พบว่า กระบวนการขัดเกลา หรือการอบรมสั่งสอนของกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลในหลายระดับด้วยกัน กล่าวคือ เมื่อแรกเกิดวัยเด็ก พ่อแม่ที่เลี้ยง มีอิทธิพลสูงสุดต่อบุคลิกภาพของเด็ก เมื่อเด็กมาเข้าโรงเรียน ครู เพื่อนนักเรียนมีอิทธิพลต่อการกำหนดหรือพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก ในฐานะเป็นสมาชิกของโรงเรียน ของกลุ่มเพื่อน เมื่อเด็กเติบโตไปทำงานไปมีชีวิตในสังคม เด็กได้รับการขัดเกลาถ่ายทอดและพัฒนา บุคลิกภาพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และมีกลุ่มที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่ง คือ สื่อมวลชน ซึ่งมีมาก หลากหลายรูปแบบ เช่น หนังสือ โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันเป็นยุคข่าวสารข้อมูล สื่อมวลชน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำหนด หรือปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพของบุคคลโดยไม่รู้ตัว 3) ตัวกำหนดบทบาท (Role Determinants) บุคคลในสังคม ได้แก่ บทบาทของพ่อแม่ ลูก พี่น้อง สามีภรรยา และยังมีบทบาทในสังคม เช่น นายกรัฐมนตรี ประธานมูลนิธิ วิทยากร ที่ปรึกษา ผู้อำนวยการ หัวหน้า ทหาร มีหลากหลายบทบาท ทำให้ต้องมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันออกไปตามบทบาทซึ่งเป็นที่มาของบุคลิกภาพ 4) ตัวกำหนดทางด้านสถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อม (Situation Determinants) ได้แก่ สถานการณ์บางสถานการณ์เป็นตัวสำคัญในการกำหนดบุคลิกภาพและพฤติกรรมของบุคคล เนื่องจากสภาพการณ์ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เป็นเหตุให้บุคคลกดดันและว้าวุ่นใจ วิธีการลดความกดดันหรือว้าวุ่นใจอาจใช้กลไกป้องกันตน และ 5) การยอมรับของกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ต้องการที่จะให้ร่วมอยู่ในกลุ่ม ทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ บุคลิกภาพของบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มแตกต่างกับบุคคลที่ไม่ได้รับการยอมรับ

ทฤษฎีบุคลิกภาพ

ทฤษฎีบุคลิกภาพ เป็นความพยายามของนักจิตวิทยา ที่จะอธิบายให้ทราบถึงลักษณะโดยธรรมชาติของบุคลิกภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางให้เข้าใจความเป็นมาและลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพ และสรุปลักษณะโครงสร้างการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นระบบ แต่ละทฤษฎีจะมีหลักการ เหตุผล และความเชื่อของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป ทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพมีหลายทฤษฎี ไสยา ชูพิกุลชัย (2529 : 100-105) ได้เสนอการจัดระบบของทฤษฎีบุคลิกภาพไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง

ทฤษฎีนี้เน้นในเรื่องความเปลี่ยนแปลงไม่คงที่และพัฒนาการของบุคลิกภาพในลักษณะเชื่อมโยงระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และทางด้านสังคม และเชื่อว่าสิ่งที่มีมาแต่กำเนิดมีอิทธิพลต่อการก่อตั้งและการเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพ นักจิตวิทยาในทฤษฎีนี้ ได้แก่ ฟรอยด์ (Froud)

ฟรอยด์ วิเคราะห์ว่าจิตของมนุษย์ประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับจิตสำนึกและจิตไร้สำนึก และฟรอยด์เชื่อว่า โครงสร้างบุคลิกภาพของบุคคลประกอบด้วย ระบบสำคัญ 3 ระบบ ที่ถือว่าเป็นตัวแทนของจิต (the agencies of the mind) คือ 1) อิด (Id) เป็นแหล่งรวมของแรงกระตุ้นความปรารถนาแรงขับและสัญชาตญาณทางเพศ หน้าที่หลักของอิด คือ การแสวงหาความสุขให้กับตัวเองให้ได้มากที่สุด

สุดเท่าที่จะทำได้โดยไม่คำนึงถึงโลกภายนอก เช่น เหตุผล กฎระเบียบ ความถูกต้องดีงาม 2) อีโก้ (Ego) เป็นส่วนของการคิด การรับรู้ข้อเท็จจริงอย่างมีสติ (Conscious Perception) และการตัดสินใจ โดยจะเป็นตัวกลางประสานระหว่างความต้องการที่ไร้เหตุผลของอิด กับสิ่งที่มีเหตุผลมีคุณธรรมของซูเปอร์อีโก้ เพื่อให้บุคคลนั้นอยู่ได้ในสภาพของความเป็นจริง และ 3) ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) เป็นส่วนที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด 2 ส่วน คือ มโนธรรมอันเป็นความละอาย และความเกรงกลัวต่อบาป และอุดมคติของอีโก้ (Ego Ideal) เป็นอุดมคติทาง ซึ่งเป็นคุณธรรม ศีลธรรม สภาพความเป็นจริง ซึ่งพัฒนาขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่บุคคลได้รับจากที่บ้าน ทางโรงเรียน เป็นสิ่งที่เหนี่ยวรั้งบุคคลไม่ให้กระทำความชั่ว มนุษย์มีแรงขับพื้นฐานภายในตัวอยู่ 2 แบบ ซึ่ง فروยด์ เรียกว่า สัญชาตญาณ ได้แก่ 1) สัญชาตญาณแห่งการมีชีวิต (Life Instinct) เช่น ความหิว ความต้องการทางเพศ และ 2) สัญชาตญาณแห่งความตาย (Death Instinct) เช่น ความก้าวร้าว การทำลาย

فروยด์ เน้นว่า การทำงานของระบบทั้งสามนี้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเสมอโดยอีโก้จะพยายามทำให้สอดคล้องกับความต้องการของอิดภายใต้เหตุผลและสอดคล้องกับมาตรฐานที่ดีงามของซูเปอร์อีโก้ แต่ถ้าบุคคลมีอิดมากเกินไปจะเป็นคนก้าวร้าว เห็นแก่ตัว ถ้ามีซูเปอร์อีโก้มากเกินไปจะเป็นคนเจ้าระเบียบ คำนึงถึงจิตใจของคนอื่นมากเกินไป ไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความสุข บุคลิกภาพที่เหมาะสมในสังคมปัจจุบันควรเป็นลักษณะที่ผสมผสานระหว่างอีโก้กับซูเปอร์อีโก้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีรากฐานมาจากแรงขับภายในของบุคคล อันเป็นเหตุให้บุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน

2. ทฤษฎีการแบ่งประเภท

ทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า บุคลิกภาพของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็นประเภทได้โดยยึดหลักการคล้ายกับการแบ่งสิ่งมีชีวิตในโลกออกเป็นระดับ (order) ทฤษฎีนี้มุ่งพิจารณาเกี่ยวกับตัวบุคคล โดยคำนึงถึงรูปร่าง (Physical) หรือลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนใหญ่ และยอมรับเกี่ยวกับลักษณะหรือบุคลิกภาพภายนอกที่สังเกตได้ นักจิตวิทยากลุ่มนี้ได้แก่ จุง (Jung) เชลดอน (Sheldon) และเครชเมอร์ (Kretschmer)

2.1 จุง (Carl G. Jung) มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของคนจะเป็นเช่นใดขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูมาตั้งแต่ในวัยเด็ก และได้แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็น 3 ประเภทคือ 1) พวกที่ชอบแสดงตัว (Extroversion) เป็นพวกที่ชอบสมาคมกับคนอื่น ขูยเก่ง ชอบความสนุกสนาน ความรื่นเริง ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้ง่าย เป็นคนกล้าแสดงออก มองโลกในแง่ดี ชอบกิจกรรมที่ทำให้ตื่นเต้นเป็นคนแสดงอารมณ์และเปิดเผยความรู้สึก เมื่อประสบปัญหาถ้าจะเผชิญปัญหาด้วยการสู้ปัญหา 2) พวกที่ชอบเก็บตัว (Introversion) เป็นพวกที่ชอบแยกตัวออกจากคนอื่น ไม่ชอบยุ่งกับใคร ไม่สนใจโลกภายนอก ทำอะไรด้วยความระมัดระวังและวางแผนล่วงหน้า เป็นคนเงียบ จี๋อาย ปรับตัวยาก เจ้าระเบียบ ไม่ชอบความตื่นเต้น มีการควบคุมอารมณ์ ไม่ใคร่แสดงความรู้สึกออกมาจะตัดสินใจตามความคิดของ

ตัวเอง ชอบคิด ชอบฝัน เมื่อเผชิญปัญหามักจะแยกตัวออกจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหา และ 3) พวกกลาง ๆ (Ambiversion) มีลักษณะกลาง ๆ ไม่เก็บตัวหรือแสดงตัวจนเกินไป

2.2 เชลดอน (Sheldon) เชื่อว่า ลักษณะรูปร่างของบุคคลมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรม หรือบุคลิกภาพ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) รูปร่างอ้วนกลม (Endomorphy) มีลักษณะนิสัยเป็นคนชอบความสบาย สนุกสนาน ชอบกิน ชอบให้คนเอาใจ ใจน้อย จุนเจียว เจ้าอารมณ์ โกรธง่ายหายเร็ว จู้จี้จิบ้น หลับง่าย เคลื่อนไหวช้า และเมื่อเผชิญปัญหาจะต้องการผู้ช่วย 2) รูปร่างสมส่วน (Mesomorphy) มีลักษณะไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบการต่อสู้ มีลักษณะแบบนักกีฬาสูงใหญ่แข็งแรง ชอบสนุกเสียงดัง คล่องแคล่วว่องไว กล้าได้กล้าเสีย โผงผาง เมื่อมีปัญหามักแก้ปัญหาด้วยการเดินหน้าสู้ 3) รูปร่างผอม (Ectomorphy) มีลักษณะนิสัยขี้อึดมั่น ถือมัน เอางานเอาการ ไม่มีการยืดหยุ่น ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ ตอบโต้ไว อ่อนไหวง่าย ไวต่อความรู้สึก ชอบอยู่คนเดียว เป็นบุคคลประเภทอ่านยาก ไม่ว่องไว เหนื่อยง่าย หลับยาก เมื่อเผชิญปัญหาชอบอยู่คนเดียว

2.3 เครชเมอร์ (Kretschmer) แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลตามลักษณะร่างกายได้ 4 ประเภท คือ 1) บุคคลที่มีรูปร่างผอมสูง (Asthenic Type) คือบุคคลที่มีรูปร่างผอมสูง ตัวยาว แขนขายาว ส่วนสูงกับน้ำหนักไม่สมดุลกัน เป็นคนไม่ค่อยกระตือรือร้น ชอบคิดชอบฝัน ส่วนใหญ่เป็นนักกีฬานักประพันธ์ 2) บุคคลที่มีรูปร่างอ้วน (Pyknic Type) คือบุคคลที่มีรูปร่างอ้วน เตี้ย แอ่นแบบมะขามข้อเดียว เป็นคนเจ้าอารมณ์ ทำอะไรจริงจัง โกรธง่าย ติ่งง่าย ชอบสนุกสนาน 3) บุคคลที่มีร่างกายผิดปกติ (Dysplastic Type) คือ บุคคลที่มีรูปร่างสูงใหญ่เกินไป หรือมีร่างกายไม่สมประกอบ บุคคลประเภทนี้มักมีปมด้อย และมีสติปัญญาต่ำ และ 4) บุคคลที่มีร่างกายลำสัน (Athletic Type) คือบุคคลที่มีร่างกายแข็งแรง มีกล้ามเนื้อโตสมส่วน เป็นคนชอบการต่อสู้และการผจญภัย

สรุปได้ว่าทฤษฎีการแบ่งประเภทเป็นทฤษฎีที่เชื่อในเรื่องของการแยกประเภทบุคลิกภาพ โดยใช้หลักการคล้ายการแบ่งสิ่งมีชีวิตในโลกออกเป็นประเภทต่าง ๆ จากเกณฑ์ต่าง ๆ กัน เช่น แบ่งตามลักษณะทางกาย หรือแบ่งตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออก

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะนิสัย

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ลักษณะของบุคลิกภาพมีส่วนสัมพันธ์กับลักษณะนิสัย ซึ่งในคน ๆ เดียวกัน อาจมีหลายลักษณะในเวลาเดียวกัน และวิธีแสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลแต่ละบุคคลจะแสดงออกแตกต่างกัน นักจิตวิทยาตามแนวคิดทฤษฎีนี้ ได้แก่ ออลพอร์ท (Allport) และกิลฟอร์ด (Guilford)

3.1 ออลพอร์ท (Cordon Allport) มีความเชื่อว่าลักษณะนิสัยต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นเอกลักษณ์ และลักษณะนิสัยจะมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นเสมือนสิ่งชี้นำพฤติกรรมของบุคคล ออลพอร์ทแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1) ลักษณะนิสัยสามัญ (Common traits) คือ ลักษณะนิสัยที่เหมือนกันกับคนอื่น ๆ ทั่วไป ในแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ เช่น ลักษณะ

นิสัยสามัญของคนไทยสมัยอยุธยา พ.ศ. 2475 ตามพรรณนะของชาวตะวันตกเป็นคนรักสนุก ใจบุญสุนทาน เป็นต้น (โกสัรุ่ง ชุ่มกระจ่าง. 2540 : 7 ; อ้างอิงจากวิริยา และทวีวัฒน์. 2523) ลักษณะนิสัยเฉพาะบุคคล (Personal traits) คือ ลักษณะนิสัยที่แสดงให้เห็นเฉพาะ หรือเป็นเอกลักษณ์ (Unique) ของแต่ละบุคคล ซึ่งออลพอร์ตเน้นความสำคัญ ของลักษณะประเภทนี้ว่า เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่แท้จริงของบุคคลเป็นตัวทำนายลักษณะพฤติกรรมและวิถีชีวิตที่แท้จริงของบุคคล ลักษณะประเภทนี้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ลักษณะสำคัญ (Cardinal disposition traits) เป็นลักษณะนิสัยเด่นที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของบุคคลเกือบทุกด้าน ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยเด่นของบุคคลที่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน ไม่สามารถซ่อนเร้นได้เป็นลักษณะนิสัยที่ใช้เป็นบุคลิกภาพอ้างอิง (Reference trait) เช่น เขาเป็นคนกล้าหาญ เธอเป็นคนละเอียดถี่ถ้วน เป็นต้น 2) ลักษณะนิสัยแกน (Central disposition traits) เป็นลักษณะนิสัยที่สังเกตได้ง่าย มีความมั่นคงในบุคลิกภาพ แต่ละบุคคลจะมีลักษณะแกนอยู่ประมาณ 5-10 ลักษณะ และ 3) ลักษณะนิสัยทุติยภูมิ (Secondary disposition traits) เป็นลักษณะนิสัยที่แสดงต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งจะแสดงออกในเชิงเจตคติ ออลพอร์ตเรียกลักษณะนิสัยชนิดนี้ว่า ลักษณะนิสัยเชิงเจตคติ (attitudinal traits)

3.2 กิลฟอร์ด (Guildford) แบ่งบุคลิกภาพเป็น 7 ด้าน ซึ่งมีการประสานสัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) ความสนใจ (Interest) 2) ความต้องการ (Needs) 3) เจตคติ (Attitude) 4) ความถนัด (Aptitude) 5) สภาพอารมณ์ (Temperament) 6) กายภาพ (Physiology) และ 7) โครงสร้างและรูปร่างภายนอก (Morphology)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะนิสัยเชื่อว่า บุคลิกภาพของบุคคลจะมีหลายลักษณะอยู่ในบุคคลคนเดียวกัน ลักษณะของบุคลิกภาพที่แสดงออกมีความสัมพันธ์กัน และแสดงออกได้หลายลักษณะในเวลาเดียวกัน

4. ทฤษฎีองค์รวม

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าการศึกษามโนทัศน์จะต้องศึกษาโดยส่วนรวมทั้งหมด และเชื่อว่ามนุษย์มีพื้นฐานของความดี ควรได้รับการพัฒนาในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม นักจิตวิทยาในทฤษฎีนี้ได้แก่ มาสโลว์ (Maslow) และ โรเจอร์ (Roger)

4.1 มาสโลว์ (Abraham Harold Maslow) มีความเชื่อว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากความต้องการที่จะพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่มีความหมายและตนพอใจ และกระบวนการนี้เป็นหัวใจสำคัญของบุคลิกภาพของมนุษย์ มาสโลว์ ได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ โดยเรียงจากขั้นต่ำสุดไปหาสูงสุด ไว้ดังนี้ 1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเพื่อยู่รอดของชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม การนอนหลับ อากาศ ที่อยู่อาศัยและความต้องการทางเพศ 2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) โดยทั่วไปแล้วคนปกติ จะมีความพึงพอใจในความต้องการเหล่านี้ แต่อาจจะพบบ้อยในผู้ป่วยโรคประสาทที่มักชอบประพบัติแบบเด็ก ๆ ขาด

ความมั่นคงหรือชอบย่ำทำ และหลีกเลี่ยงประสบการณ์ที่แปลกใหม่ 3) ความต้องการส่วนร่วม และต้องการความรัก (Belonging can Love Needs) เป็นความต้องการที่จะแสวงหาความรัก และความสนิทสนมจากการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น แต่ความต้องการความรักนี้ จะต้องเป็นได้ทั้งผู้ให้และผู้รับ 4) ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem Needs) ความยกย่องนับถือจากผู้อื่น และจากตนเอง ความภาคภูมิใจประกอบด้วยความเป็นเจ้าของ ความสำเร็จ ความเป็นอิสระ และมีเสรีภาพ และ 5) ความเข้าใจตนเอง หรือความสมหวังในชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการที่จะไปให้ถึงศักยภาพขั้นสูงสุดของตน ความเข้าใจตนเอง จะไม่มีมาตรฐานในการวัด เนื่องจากแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน

4.2 โรเจอร์ (Carl R. Rogers) มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของคนพัฒนาขึ้นมาจากการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับตัวเอง (Self Concept) ซึ่งจะพัฒนาการขึ้นตามวัยและประสบการณ์ การรับรู้ต่อตนเอง และจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนารูปแบบของบุคลิกภาพต่อไป

โรเจอร์ ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากการเกี่ยวพันกันระหว่าง 3 ระบบ คือ 1) องค์กรรวมของประสบการณ์ (Organism) โรเจอร์เชื่อว่าบุคลิกภาพของมนุษย์ถูกหล่อหลอมและผลักดันจากประสบการณ์ตั้งแต่แรกเกิดไปจนตลอดชีวิต ดังนั้นประสบการณ์ของบุคคลจึงเป็นเสมือนแกนนำของบุคลิกภาพ 2) สนามประสบการณ์ (Phenomenal Field) ได้แก่ ประสบการณ์ทั้งหมดที่มนุษย์รับรู้ หรือเป็นประสบการณ์ทุกชนิดของมนุษย์ และ 3) ตัวตนของบุคคล (Self) มาจากประสบการณ์และองค์กรรวมของประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อม และจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในทางที่ดีขึ้นบุคคลทุกคนมีตัวตน 3 แบบ คือ 3.1) ตัวตนตามการรับรู้ (Self Concept) คือลักษณะตัวตนตามการมองตนเอง อาจจะตรงหรือไม่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือการมองของคนอื่น 3.2) ตัวตนตามความเป็นจริง (Real Self) คือลักษณะตัวตนตามความเป็นจริง ซึ่งบางคนอาจมองไม่เห็นก็ได้ เช่น ตัวตนในลักษณะที่ทำให้ผู้นั้นเสียใจ หรือเป็นตราบาป เป็นต้น และ 3.3) ตัวตนในอุดมคติ (Ideal Self) เป็นลักษณะตัวตนที่บุคคลอยากมีอยากเป็น ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีหรือยังไม่เป็น

บุคคลที่สามารถปรับการมองตัวตนของตนเอง ให้ตรงกับตัวตนตามความเป็นจริงและตัวตนในอุดมคติได้ จะสามารถพัฒนาบุคลิกภาพไปสู่ความก้าวหน้าและมีความเหมาะสมได้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีองค์กรรวมเชื่อว่า การเข้าใจบุคลิกภาพจะต้องศึกษาบุคคลโดยส่วนรวม คือจะต้องศึกษาทั้งทางด้านการรับรู้ ความรู้สึก อารมณ์ ทัศนคติ ค่านิยม ความเข้าใจตนเอง และเชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับคุณลักษณะที่ดีพร้อมและจะพัฒนาได้ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

5. ทฤษฎีเน้นทางสังคม

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าบุคลิกภาพมีกำเนิดมาจากสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวบุคคล สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและมีอิทธิพลโดยตรงต่อบุคลิกภาพ นักจิตวิทยาในทฤษฎีนี้ ได้แก่ แอดเลอร์ (Adler) และฟรอมม์ (Fromm)

5.1 แอดเลอร์ (Alfred Adler) เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม และเน้นในเรื่องอิทธิพลของสังคม และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลว่า มีความสัมพันธ์กับการสร้างบุคลิกภาพ แนวคิดที่สำคัญได้แก่ 1) การแสวงหาความยิ่งใหญ่หรือความเหนือกว่า (Striving for Superior) สิ่งนี้เป็นเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ที่ต้องการให้ตนเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์แบบ เช่น การแสวงหาชัยชนะ การแสวงหาความมั่นคงและการแสวงหาในสิ่งที่ต้องการ เป็นต้น 2) ความรู้สึกด้อยและการชดเชย (Inferiority Feeling and Compensation) การที่มนุษย์มีความมุ่งหวังจะให้ตนมีความสมบูรณ์แบบตามที่คิดนั้นเกิดจากความรู้สึกด้อย หรือรู้สึกว่าตนเองยังมีความสมบูรณ์ไม่พอ จึงต้องพัฒนาตนเองโดยการตั้งเป้าหมายพัฒนาการในขั้นที่สูงกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อชดเชยสิ่งที่รู้สึกขาดหรือบกพร่องนั้น และ 3) ความสนใจทางสังคม (Social Interest) มนุษย์มีความสนใจทางสังคมติดตัวมาตั้งแต่เกิด การได้อยู่ร่วมกันในสังคมและการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ปรองดองบุคลิกภาพของมนุษย์ รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความยิ่งใหญ่ หรือความเหนือกว่าในระยะต่อมา

5.2 ฟรอมม์ (Erich Fromm) มีความเชื่อว่า สังคมเป็นแนวทางปฏิบัติของมนุษย์ และบุคลิกภาพของบุคคลจะพัฒนาอย่างไรขึ้นอยู่กับโอกาสที่สังคมจะเปิดให้ ฟรอมม์ แบ่ง บุคลิกภาพของมนุษย์ออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) บุคลิกภาพประเภทเปิดใจกว้าง (Receptive Personality) คือยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ใจกว้าง มีเหตุผล เข้ากับคนง่าย บุคคลที่มีบุคลิกภาพประเภทนี้ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่ได้รับความรักความอบอุ่น 2) บุคลิกภาพประเภทเห็นแก่ได้ (Hoarding Personality) คือ คนที่ชอบเอาเปรียบผู้อื่น แสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่น ใจแคบ ชอบฉวยโอกาสจากผู้อื่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพประเภทนี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนหรือมาจากครอบครัวที่มีแต่ความหวาดระแวงกันตลอดเวลา 3) บุคลิกภาพประเภทตระหนี่ (Exploitative Personality) คือ จู้จี้ ใจเหี้ยมหยุมหยิม ละเอียดถี่ถ้วนจนเกินไป วนเวียนอยู่กับแต่สมบัติของตัวเอง บุคคลที่มีบุคลิกภาพ ประเภทนี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ฝืดเคือง ขาดแคลนแย่งกันอยู่แย่งกันใช้ และ 4) บุคลิกภาพประเภทเป็นคนส่วนรวม (Marketing Personality) คือบุคคลที่เป็นคนของสังคม ชอบการเปลี่ยนแปลง นิยมชมชอบผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อยู่กันอย่างปรองดอง มีความรักภายในครอบครัว

สรุปได้ว่า ทฤษฎีบุคลิกภาพ ที่เน้นทางสังคมและสิ่งแวดล้อมทางสังคม เชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมมาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมทั้งสิ้น และได้พยายามศึกษาค้นคว้าถึงบทบาทและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนว่ามีผลกระทบต่อบุคลิกภาพของบุคคลอย่างไร

การวัดบุคลิกภาพ

ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538 : 68-73) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างเครื่องมือวัดบุคลิกภาพ มีหลายแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การรายงานตนเอง การจินตนาการ การศึกษาประวัติ และการวัดทางสรีระวิทยา เป็นต้น ซึ่งจะกล่าวถึง การวัดแบบรายงานตนเอง มีวิธีการสร้าง 3 วิธี ดังนี้

1) โดยยึดทฤษฎีเป็นฐาน (Theoretical approach) วิธีการนี้เริ่มจากการนิยามบุคลิกภาพให้เห็นชัดตามทฤษฎีที่ยึดถือ หรือลักษณะบุคลิกที่ต้องการจะวัด และนำมาเขียนข้อสอบตามที่นิยามไว้ เมื่อเสร็จแล้วนำไปศึกษาคุณภาพ แล้วสามารถใช้แบบวัดบุคลิกภาพได้ 2) ยึดโดยการจำแนกสิ่งที่รู้ชัด (Empirical approach) ซึ่งขั้นแรกจะสร้างตามวิธีที่ 1 แต่ต้องนำมาศึกษาเกณฑ์แต่ละข้อว่า จำแนกได้เด่นชัดหรือไม่ ซึ่งอาจหาโดยวิธีทดสอบความแตกต่าง หรือหาสหสัมพันธ์ก็ได้ บางทีการสร้างตามเกณฑ์แบบนี้เรียกว่า Empirical criterion Keying เป็นแบบทดสอบที่ใช้เกณฑ์เป็นสมมติฐานในการสร้างแบบทดสอบ และ3) ยึดความคงเส้นคงวภายใน (Internal consistency approach) วิธีการสร้างโดยเริ่มจากแบบที่ 1 สร้างจำนวนข้อมาก ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อแยกว่าข้อใดอยู่ในกลุ่มหรือองค์ประกอบใด เพื่อดูความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการกำหนดลักษณะขององค์ประกอบของบุคลิกภาพแต่ละด้าน ซึ่งขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบมีดังนี้ 3.1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ 3.2) ศึกษา นิยาม ทฤษฎี เอกสาร และแบบทดสอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ต้องการ 3.3) เขียนนิยามของพฤติกรรมของผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ต้องการ 3.4) เลือกรูปแบบการเขียนข้อสอบที่จะวัดสิ่งที่ต้องการ 3.5) เขียนข้อสอบวัดตามนิยามพฤติกรรมแต่ละด้าน 3.6) ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้น 3.7) ทดลองครั้งที่ 1 3.8) วิเคราะห์รายข้อ คัดเลือก และปรับปรุง 3.9) ทดลองครั้งที่ 2 3.10) วิเคราะห์คัดเลือกข้อที่อยู่ในเกณฑ์ 3.11) ตรวจสอบคุณภาพโดยเฉพาะความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง 3.12) สร้างเกณฑ์ปกติ และ 3.13) สร้างคู่มือดำเนินการสอบ และ4) ประเมินสถานการณ์ คำว่าสถานการณ์ หมายถึง การสร้างเหตุการณ์จำลองอาจจะเป็นด้านภาษา หรือภาพก็ได้ แล้วสมมติให้ผู้ตอบเป็นตัวละครตัวหนึ่งในสถานการณ์นั้น ถ้าพบเหตุการณ์อย่างหนึ่งที่กำหนด จะทำตัวอย่างไร ข้อสอบลักษณะนี้มีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นข้อคำถาม เช่น ข้อสอบบุคลิกภาพ ความอดทน

แบบวัดบุคลิกภาพ AVA (Activity Vector Analysis)

เมอร์เลนด้า และ คลาก (เพ็ญจันทร์ สว่างวงศ์ตระกูล. 2539 : 34 ; อ้างอิงจาก Merenda & Clarke. 1959. *The Predictive Efficiency of Temperament Characteristic and Personal Success of Lifelinsurance Agents*. P. 360-366) ได้ศึกษาแบบวัด AVA เป็นแบบวัดที่มีการพัฒนาปรับปรุงมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 โดยได้มีการนำแบบวัด AVA มาศึกษากับตัวแทนประกันชีวิต ซึ่งสามารถทำนายประสิทธิภาพในการขายของตัวแทนประกันชีวิตได้ เพื่อช่วยในการคัดเลือกตัวแทนประกันชีวิตที่ดี และใช้ในการทำนายความสำเร็จของตัวแทนประกันชีวิตโดยใช้แบบวัด AVA โดยการศึกษาระยะยาวเป็นเวลา 3 ปี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 522 คน ประกอบด้วยแบบวัดบุคลิกภาพด้านความก้าวร้าว (Aggressiveness) การเข้าสังคม (Sociability) การควบคุมอารมณ์ (Emotional control) และการปรับตัวเข้าสังคม (Social adaptability) และนอกจากนี้จากการศึกษาของเมอร์เลนด้า และ คลาก ได้นำแบบวัด AVA ไปใช้วัดกับบุคคลอาชีพอื่น โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มอาชีพระดับสูงคือระดับผู้บริหาร ระดับต่ำคือ ระดับพนักงานทั่วไปและผู้ใช้แรงงาน พบว่า ผู้ที่มีตำแหน่งในระดับสูงจะมีระดับคะแนน AVA สูง

กว่าผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่ระดับต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และได้นำแบบวัด AVA ไปใช้ โดยศึกษาบุคลิกภาพของพนักงานด้านธุรกิจและพนักงานที่ทำงานในโรงงาน นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาโดยนำแบบวัด AVA ไปศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างกับแบบวัด 16 PF พบว่า สามารถนำแบบวัด AVA ใช้แทนแบบวัด 16 PF ซึ่งเป็นแบบวัดที่มีจำนวนข้อมากเสียเวลาในการวัดมากกว่า แบบวัด AVA ซึ่งแบบวัดบุคลิกภาพ AVA (Activity Vector Analysis) ของเมอร์เลนด้าและคลาก (เพ็ญจันทร์สว่างวงศ์ตระกูล. 2539 : 149-150 ; อ้างอิงจาก Merenda & Clarke. 1958. *AVA as a Predictor of Occupational Hierachy*. P. 289-292) มี 42 องค์ประกอบ ดังนี้

1. Enthusiastic	=	กระตือรือร้น
2. Adventurous	=	การผจญภัย
3. Spontaneous	=	แรงกระตุ้นที่เกิดจากตนเอง
4. Impetuous	=	หุนหันพลันแล่น
5. Energetic	=	ขะมักเขม้น
6. Assertive	=	รักษาสีทิตน คือดิ่ง
7. Dominant	=	ชอบเด่นเหนือผู้อื่น
8. Forceful	=	บากบั่น อดทน
9. Courageous	=	ความกล้าหาญ
10. Brave	=	ความกล้าหาญ
11. Direct	=	ตรงไปตรงมา (ซื่อสัตย์)
12. Ambitious	=	ทะเยอทะยาน
13. Optimistic	=	มองโลกในแง่ดี
14. Aloof	=	สันโดษ แยกตัว เก็บตัว
15. Argumentative	=	โต้แย้ง
16. Domineering	=	ชอบเด่นเหนือผู้อื่น
17. Stubborn	=	คึดดิ่ง
18. Distrustful	=	ไม่ไว้วางใจ, ไม่เชื่อใจ
19. Cold	=	เฉยชา
20. Gruff	=	แข็งกระด้าง, ห้าว
21. Efficient	=	มีประสิทธิภาพ
22. Persistent	=	ความสม่ำเสมอ
23. Decisive	=	ตัดสินใจดี คิดรอบคอบมีเหตุผล
24. Deliberate	=	ตั้งใจ
25. Logical	=	มีเหตุผล

26. Reckless	=	ไม่รอบคอบ
27. Independent	=	พึ่งตนเอง
28. Intelligent	=	ฉลาด
29. Creative	=	ความคิดสร้างสรรค์
30. Sociable	=	ชอบสังคม
31. Happy-go-Lucky	=	ชอบสนุกสนานรื่นเริง
32. Sophisticated	=	ชักชวนในทางที่ผิด
33. Courteous	=	สุภาพ มากกว่า Polite
34. Polite	=	สุภาพ
35. Affectionate	=	ทำด้วยความรัก
36. Natural	=	มีความเป็นธรรมชาติ
37. Inhibited	=	ไตร่ตรอง รอบคอบ มีเหตุผล (ตรงข้าม Reckless)
38. Submissive	=	คล้อยตาม
39. Pessimistic	=	มองโลกในแง่ร้าย
40. Irritable	=	ฉุนเฉียว โกรธง่าย
41. Fearful	=	หวาดกลัว
42. Emotional	=	มั่นคงทางอารมณ์

เพ็ญจันทร์ สว่างวงศ์ตระกูล (2539 : 57-58) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของตัวแทนของประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จ จึงทำการสร้างแบบวัดบุคลิกภาพของตัวแทนขายประกันชีวิตที่ประสบผลสำเร็จโดยยึดตามแนวแบบวัดบุคลิกภาพ AVA (Activity Vector Analysis) ของเมอร์เลนด้าและคลาก (Merenda & Clarke. 1958) ซึ่งแบบวัดนี้มีองค์ประกอบบุคลิกภาพทั้งด้านบวกและด้านลบ 22 ด้าน ดังนี้

1. กระตือรือร้น (Enthusiastic, Energetic) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมายไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำงานด้วยความตั้งใจ
2. กล้าหาญ (Brave, Courageous) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ชอบแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ พร้อมทั้งจะทำในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าถูกต้อง และกล้าเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ
3. หุนหันพลันแล่น (Impetuous) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่กระทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่คิดให้รอบคอบขาดความอดทน
4. คื้อดิ่ง (Stubborn) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ยึดมั่นในความเชื่อของตนเอง คือทำตามใจตัวเองยึดติดกับสิ่งที่ตนเชื่อ โดยไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5.ชอบโดดเด่น (Dominant, Domineering)หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ต้องการอยากเด่น ต้องการได้รับความสำเร็จหรือการยอมรับนับถือ

6. ตรงไปตรงมา (Direct) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตรงไปตรงมา ไม่ทอหวั่น หลอกลวง และมีความรู้สึกยินดีในความสำเร็จของผู้อื่นด้วยความจริงใจ ไม่แสวงหา มีความซื่อสัตย์ เชื่อมมั่นต่อตนเองทุกคน และงานที่ปฏิบัติ

7. ทะเยอทะยาน (Ambitious) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ต้องการให้คนอื่นรู้จักตน ด้วยผลงาน ต้องการให้ผลงานของตนเองสำเร็จในระดับสูง สามารถทำงานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง และใช้ความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่

8. การมองโลกในแง่ดี (Optimistic)หมายถึง นิสัยบุคคลที่มีความไว้วางใจผู้อื่น มองบุคคลอื่นในลักษณะที่เป็นมิตรและมองแต่ส่วนดีของผู้อื่น เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น รวมทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามา

9. สันโดษ (Aloof) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่เก็บตัว ทำอะไรด้วยความระมัดระวัง

10. มีเหตุผล (Logical, Decisive) หมายถึง นิสัยของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของการกระทำที่มีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบในการตัดสินใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นต้องมีเหตุผลอธิบายได้ พยายามค้นหาข้อเท็จจริงแทนการเร่ร่อน

11. ไม่ไว้วางใจ (Distrustful) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่หวาดระแวงไม่เชื่อใจคน หรือไม่เชื่อใครง่าย ๆ

12. แข็งกระด้าง (Gruff) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่แสดงออกโดยมีพฤติกรรมที่ไม่อ่อนน้อมทั้งกายและวาจา ละเลย ไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่ ชอบบังคับข่มขู่

13.ความสม่ำเสมอ (Persistent)หมายถึง นิสัยของบุคคลที่มีความขยันหมั่นเพียร ฝ่าฝืนความรู้สึเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย และมีความอดทน

14.อิสระพึ่งตนเองได้ (Independent) หมายถึง นิสัยของบุคคลที่ใช้ความสามารถของตนเองในการแก้ไขปัญหาด้วยความเชื่อมั่น มีอิสระด้านความคิด เลือกปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ตามความต้องการของตนเองอย่างเหมาะสม อยากพูด อยากคิด หรือทำตามใจตนเอง

15.ความคิดสร้างสรรค์ (Creative)หมายถึงการแสดงนิสัยของบุคคลที่มีความคิด หรือการกระทำแรกเริ่มไม่ซ้ำแบบใคร ริเริ่มในกิจกรรมต่าง ๆ และสนใจในความคิดหรือผลงานแรกเริ่มของผู้อื่น

16.ชอบสังคม (Sociable)หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ชอบพบปะสังสรรค์กับผู้อื่น ชอบการรวมกลุ่มเป็นหมู่คณะ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ดี

17.ร่าเริงแจ่มใส (Happy-go-Lucky) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่อารมณ์แจ่มใส ร่าเริง ชอบเข้าร่วมกิจกรรมอ่าน หรือพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องตลกขำขัน มีความเป็นกันเอง

18.สุภาพ (Polite, Courteous) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่มีกิริยาสุภาพอ่อนน้อม มีจิตใจที่อ่อนโยน ถูกกาลเทศะ แสดงการให้เกียรติและยกย่อง

19.ธรรมชาติ (Natural) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่รู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วแสดงออกทางสีหน้าท่าทางตามความเป็นจริงโดยไม่เสแสร้ง

20.คล้อยตาม (Submissive) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่ชอบขึ้นอยู่กับกลุ่ม ชาติ ความคิดที่เป็นของตนเอง

21.มั่นคงทางอารมณ์ (Emotional) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่มีความสม่ำเสมอทางอารมณ์ และมีความสุขุมเยือกเย็น

22.การมองโลกในแง่ร้าย (Pessimistic) หมายถึง การแสดงนิสัยของบุคคลที่โกรธง่าย จุนเจียวหรือหงุดหงิด ไม่ให้อภัยผู้อื่น มีความขัดแย้ง ไม่เป็นมิตร

จากการศึกษาแบบวัดบุคลิกภาพที่ใช้ในการวัดบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า พบว่า แบบวัดบุคลิกภาพของตัวแทนประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จ เป็นการวัดที่มีคุณภาพและได้มีการหาความเที่ยงตรงและนำไปใช้ศึกษาบุคลิกภาพพนักงานทางด้านธุรกิจ ซึ่งได้รับการยอมรับ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบวัดบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า โดยพัฒนาจากลักษณะบุคลิกภาพในแบบวัดบุคลิกภาพของตัวแทนประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จของ เพ็ญจันทร์ สว่างวงศ์ตระกูล (2539) ซึ่งมีคุณลักษณะ ทั้งด้านบวกและด้านลบ 22 ด้าน ผู้วิจัยจึงนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก

ธุรกิจค้าปลีก หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้า หรือบริการโดยตรงแก่ผู้บริโภคคนสุดท้ายเพื่อการใช้ส่วนตัวไม่ใช่เพื่อธุรกิจ (สุมนา อยู่โพธิ์. 2540 : 3-4)

จากคำจำกัดความอันนี้อาจแยกออกมาพิจารณาได้ 3 ประเด็นด้วยกันได้แก่ 1) กิจกรรม คือ การดำเนินการหลักเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก 2) สินค้าหรือบริการ ตัวสินค้าเป็นสิ่งสำคัญในธุรกิจค้าปลีก ปัจจุบัน แต่บริการจะมีบทบาทและความสำคัญต่ออุตสาหกรรมโดยรวมในอนาคต และ 3) ผู้บริโภคคนสุดท้าย เพื่อการใช้ส่วนตัวไม่ใช่เพื่อธุรกิจ ข้อความนี้จะแยกการค้าส่งออกไปโดยเด็ดขาด ซึ่งจะให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ใดที่ซื้อมาเพื่อขายต่อหรือนำไปใช้ในธุรกิจจะไม่ถือว่าเป็นธุรกิจค้าปลีก ฉะนั้นเมื่อมาถึงจุดนี้เราจะพบกับคำอีกคำหนึ่งคือ “การขายปลีก (Retail Sale)”

ประเภทของธุรกิจค้าปลีก (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2542 : 61-65) หากจำแนกตามกลยุทธ์การจัดการธุรกิจอาจแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบคือ รูปแบบการค้าแบบดั้งเดิม (traditional trade)

และรูปแบบการค้าสมัยใหม่ (modern trade) และในแต่ละรูปแบบการค้ายังสามารถจำแนกประเภทร้านค้าได้ดังนี้

1. รูปแบบการค้าแบบดั้งเดิม

ร้านค้ารูปแบบดั้งเดิมเป็นร้านค้าที่มีมาตั้งแต่ยุคแรก ๆ ของกิจการค้าส่งค้าปลีกมีลักษณะเป็นร้านค้าห้องแถว พื้นที่ร้านค้าแคบ ไม่มีการตกแต่งหน้าร้านหรือจัดวางสินค้าอย่างเป็นหมวดหมู่ สินค้าจะวางอยู่ทั่วไปตามความสะดวกในการหยิบฉวยของเจ้าของร้าน การดำเนินธุรกิจ อาจเป็นกิจการที่ดำเนินโดยเจ้าของเพียงคนเดียว หรือร่วมกันจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท แต่ยังเป็นลักษณะธุรกิจครอบครัว การบริหารเป็นแบบง่าย ๆ ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน ไม่ซับซ้อน ยังไม่มีการนำระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ (on-line) หรือเทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามาช่วยในการดำเนินธุรกิจ กิจการร้านค้าในรูปแบบนี้ยังไม่มีภาระเน้นเจาะกลุ่มลูกค้าอย่างเฉพาะเจาะจงมากนัก การแบ่งกลุ่มลูกค้ายังไม่ชัดเจน ร้านค้าที่จัดอยู่ในรูปแบบการค้าแบบนี้ ได้แก่ 1.1) ร้านขายส่ง เป็นร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าคราวละมาก ๆ ขนาดกิจการยังไม่ใหญ่นัก สินค้าที่จำหน่ายเป็นสินค้าเฉพาะสายผลิตภัณฑ์ เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องเขียน เสื้อผ้า เครื่องใช้ในบ้าน เป็นต้น แหล่งรวมร้านค้าส่งแหล่งใหญ่ยังคงอยู่ที่ย่านตลาดสำเพ็ง ส่วนแหล่งอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น ประตูนํ้า พารุค เป็นต้น 1.2) ร้านขายปลีกทั่วไป (general store) เป็นร้านค้าที่มีขนาดไม่ใหญ่โต สินค้าที่จำหน่ายมีจำนวนไม่มากแต่หลากหลายประเภท เช่น หนังสือ เครื่องเขียน ของใช้ประจำวัน อาหาร อุปกรณ์เย็บปักถักร้อย เสื้อผ้า ของชำ เป็นต้น ราคาสินค้าไม่แพง คุณภาพปานกลาง ร้านค้าประเภทนี้ส่วนมาที่ตั้งอยู่ในชนบทหรือเมืองเล็ก ๆ ที่ยังมีคนอยู่ไม่มาก เป็นร้านค้าที่เก่าแก่และมีจำนวนมากที่สุดในกิจธุรกิจค้าปลีก ร้านขายของชำก็จัดเป็นร้านค้าประเภทขายปลีกทั่วไปได้ แต่นับวันร้านค้าประเภทนี้จะมีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากเมื่อมีคนอยู่กันมาก ร้านค้าปลีกนี้มักจะเลือกขายสินค้าเป็นบางอย่าง ไม่ทั่วไปเหมือนระยะแรก และ 1.3) ร้านขายของชำเป็นร้านค้าปลีกที่มีอยู่ทั่วไปทุกหนแห่งไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่ค่อนข้างเงียบ หรือเมืองใหญ่ ๆ แต่ร้านขายของชำในแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม เช่น ร้านที่ตั้งอยู่ในชุมชนจะมีของขายน้อยกว่าร้านที่อยู่ในหมู่บ้านชนบทหรือหมู่บ้านที่มีร้านค้าน้อย ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ร้านขายของชำแบบครบเครื่องและแบบไม่ครบเครื่อง สินค้าที่ขายส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพ เช่น ข้าวสาร น้ำตาล น้ำปลา กะปิ สบู่ ยาสิฟัน ผงซักฟอก น้ำแข็ง น้ำอัดลม ปากกา ฯลฯ ถ้าเป็นร้านที่ครบเครื่องก็จะมีของสดขายด้วย เช่น ผักสด เนื้อสัตว์ เป็นต้น และอาจมีอาหารขายประเภทข้าวราดแกง ก๋วยเตี๋ยว ไอศกรีม รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกให้ลูกค้าบางอย่าง เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เป็นต้น ร้านขายของชำถือว่าเป็นแหล่งระบายสินค้าที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจส่วนรวมไม่น้อย เนื่องจากเป็นตลาดที่อยู่ใกล้ผู้บริโภคมากที่สุด และจำหน่ายสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพ

2. รูปแบบการค้าสมัยใหม่

ร้านค้าในรูปแบบสมัยใหม่มีทั้งที่เป็นร้านค้าขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

รูปแบบของร้านค้ามีการออกแบบและจัดวางสินค้าอย่างเป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกและเป็นระเบียบ การดำเนินธุรกิจมีทั้งลักษณะเป็นธุรกิจครอบครัวและธุรกิจแบบมืออาชีพ ระบบการบริหารการจัดการมีหลักเกณฑ์แน่นอนและซับซ้อน ลักษณะสำคัญของร้านค้าสมัยใหม่คือ มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินงาน ทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าและเพื่อ การบริหารจัดการของร้าน รูปแบบร้านค้ามีหลายประเภท เพื่อเจาะกลุ่มลูกค้าอย่างเฉพาะเจาะจงมากขึ้น ทำให้จัดแบ่งกลุ่มลูกค้าได้อย่างชัดเจน ร้านค้าในลักษณะนี้ ได้แก่ 2.1) ร้านค้าส่งแบบเงินสดและบริการตนเอง (cash and carry) จำหน่ายในลักษณะค้าส่ง คือ จำหน่ายสินค้าคราวละจำนวนมาก ในราคาที่ถูกลงกว่าร้านค้าปลีก แต่ไม่ต่ำกว่าราคาขายส่ง สินค้าที่จำหน่ายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดี แต่ไม่เน้นยี่ห้อ ผู้ซื้อต้องบริการตนเอง ในการหยิบซื้อสินค้า พนักงานของร้านมีหน้าที่ดูแลเพิ่มเติมสินค้าในรายการที่หมดเป็นหลัก และให้ข้อมูลสินค้าบ้างหากลูกค้าต้องการ กลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ ผู้ค้าปลีกขนาดเล็กและกลางที่ซื้อสินค้าไปจำหน่ายต่อ ผู้ประกอบการธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหาร ลูกค้าสำนักงาน ตัวอย่างร้านค้าส่งประเภทนี้ในประเทศไทย เช่น แม็คโคร (makro) โลตัส (Lotus) และ คาร์ฟูร์ (carfoor) เป็นต้น 2.2) ร้านสรรพอาหาร (Supermarket) หรือนิยมเรียกว่า "ซูเปอร์มาร์เก็ต" เป็นร้านค้าปลีกที่มีลักษณะให้ผู้ซื้อบริการตนเอง เพื่อลดค่าใช้จ่าย ไม่มีพนักงานของร้านเอาใจใส่ต่อผู้ซื้อ โดยร้านค้าจะนำอุปกรณ์การขายประเภทไม่ใช่แรงงานคนมาช่วยขาย เช่น ตะกร้า รถเข็น จัดตกแต่ง ร้านค้าในลักษณะชั้นเปิด ไม่มีกระจกกั้น การจำหน่ายสินค้าเน้นกำไรน้อย แต่มีอัตราการหมุนเวียนสินค้าเร็วเพื่อลดต้นทุน ซูเปอร์มาร์เก็ตในต่างประเทศเน้นขายอาหารสดเป็นสินค้าหลัก เช่น ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ ฯลฯ สำหรับประเทศไทยจะมีสินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องมือเครื่องใช้คละกันไป ซูเปอร์มาร์เก็ตในต่างประเทศจะเปิดจำหน่ายเป็นร้านโดยลำพัง (stand alone) ส่วนในประเทศไทยจะมีทั้งลักษณะที่เปิดเป็นร้านโดยลำพัง และตั้งเป็นแผนกหนึ่งของห้างสรรพสินค้า ตัวอย่างซูเปอร์มาร์เก็ตในประเทศไทย ได้แก่ ฟู๊ดแลนด์ ท็อปส์ พลัส-วัน เป็นต้น 2.3) ห้างสรรพสินค้า (department store) เป็นร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ จำหน่าย สินค้าจำนวนมากหลากหลายประเภท มีการจัดวางสินค้าแยกเป็นแผนกตามประเภท ของสินค้า มีพนักงานของร้านแนะนำสินค้าและบริการลูกค้า เน้นการตกแต่งร้านให้สวยงามเพื่อดึงดูดลูกค้า สินค้ามีราคาแพง และมีคุณภาพตามความยินยอมของผู้บริโภค หากแบ่งตามกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย อาจแบ่งได้ 2 ระดับคือ ห้างสรรพสินค้าระดับบนเน้นลูกค้าที่มีรายได้สูง และห้างสรรพสินค้าระดับกลางเน้นลูกค้าที่มีรายได้ปานกลาง การบริหารงานค่อนข้างซับซ้อน ขนาดของห้างสรรพสินค้าในประเทศไทยแบ่งได้เป็น 3 ขนาด คือ ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เช่น เซ็นทรัล โรบินสัน เดอะมอลล์ เป็นต้น ห้างสรรพสินค้าขนาดกลาง เช่น ห้างอิมพีเรียล ห้างตั้งฮั่วเส็ง เป็นต้น และห้างสรรพสินค้าขนาดเล็ก เช่น ห้างสรรพสินค้าในต่างจังหวัด เป็นต้น ท่าเลที่ตั้งของห้างสรรพสินค้าจะอยู่ในย่านการค้าของเมืองใหญ่ ซึ่งมีคนพลุกพล่าน 2.4) ร้านสะดวกซื้อ (convenient store) เป็นร้านค้าปลีกขนาดเล็ก จำหน่ายสินค้า อุปโภคบริโภคที่สำคัญต่อชีวิตประจำวัน รวมทั้งอาหารและเครื่องดื่มประเภท ฟาสต์ฟู้ดบางชนิด มีสินค้าหลายชนิด แต่ไม่หลากหลายยี่ห้อและมีจำนวนไม่มาก เน้นการอำนวยความสะดวกตั้งแต่ทำเลที่ตั้งและเวลาในการให้บริการ ตั้งอยู่

ตามแหล่งที่อยู่อาศัยของชุมชนเพื่อบริการลูกค้าที่พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียง ปัจจุบันมีการเปิดในปั้มน้ำมันต่าง ๆ ด้วย เปิดบริการเป็นเวลานาน เช่น 7.00-22.00 น. หรือเปิดตลอด 24 ชั่วโมง ตัวอย่างร้านสะดวกซื้อ เช่น ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ร้านเอเอ็มพีเอ็ม ร้านแฟมิลีมาร์ท เป็นต้น 2.5) ร้านค้าปลีกแบบเน้นสินค้าราคาถูก (discount store) เป็นร้านค้าปลีกที่นำเอาหลักการของร้านค้าปลีกซูเปอร์มาเก็ตมาใช้ คือ ไม่มีพนักงานขายมาดูแลหรือบริการลูกค้า ผู้ซื้อต้องบริการตนเอง โดยร้านค้าจะมีอุปกรณ์ช่วยขาย ได้แก่ ตะกร้า และรถเข็น จัดเตรียม ไว้ให้สินค้าที่จำหน่ายเป็นสินค้าทั่ว ๆ ไป ไม่จำเป็นต้องเป็นสินค้าที่ต้องขายได้เร็วเป็นหลัก หรือเป็นสินค้าที่สร้างผลกำไรได้มาก เน้นขายสินค้าราคาถูก คุณภาพปานกลาง ไม่มียี่ห้อดัง ๆ กลุ่มลูกค้า เป้าหมายเป็นผู้ที่มีรายได้ระดับกลางถึงต่ำ ปัจจุบันคิสเคาน์สโตร์ในประเทศไทยมี 2 รูปแบบคือ 1) ซูเปอร์เซ็นเตอร์ (supercenter) เป็นร้านค้าตามแนวความคิดการค้าของสหรัฐอเมริกา เน้นจำหน่ายสินค้าประเภทเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเป็นหลัก รวมทั้งเครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ และนำอาหารมาจำหน่ายเพิ่มเติมเป็นสินค้าเสริม ตัวอย่างเช่น บิ๊กซี บิ๊กคิงส์ และซูเปอร์ที เป็นต้น และ 2) ไฮเปอร์มาร์เก็ต (hypermarket) เป็นร้านค้าประเภทเดียวกับซูเปอร์เซ็นเตอร์ แต่มาจากแนวความคิดการค้าของยุโรป ข้อแตกต่างที่เล็กน้อย คือ เน้นจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารเป็นสินค้าหลัก มีอาหารให้เลือกมากมายเป็นพิเศษ และจำหน่ายสินค้าประเภทเสื้อผ้าเสริม เล็กน้อย ตัวอย่างเช่น คาร์ฟูร์ และ โอซอง เป็นต้น 2.6) แคตทิทอรี คิลเลอร์ (category killer) เป็นร้านค้าปลีกที่จำหน่ายสินค้าเฉพาะสายผลิตภัณฑ์เดียว แต่มีหลากหลายยี่ห้อ คุณภาพ ขนาด และสีให้เลือกได้มาก จำหน่ายในราคาที่ถูกลง กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คือผู้บริโภคที่สนใจสินค้าเฉพาะด้าน ตัวอย่างร้านค้าประเภทนี้ในประเทศไทย เช่น พาวเวอร์บาย ออฟฟิศดีโป้ และซูเปอร์สปอร์ต เป็นต้น 2.7) ร้านค้าเฉพาะอย่าง (specialty store) เป็นร้านค้าปลีกที่จำหน่ายสินค้าจำนวนจำกัด ไม่กี่ประเภท อาจจะจำหน่ายเฉพาะสินค้าที่มีลักษณะพิเศษจริง ๆ หรือจำหน่ายสินค้าเพียงส่วนหนึ่งของร้านค้าปลีกที่จำหน่ายสินค้าประเภทเดียว เนื่องจากสินค้าที่จำหน่ายมีไม่กี่อย่าง จึงสามารถจัดหาสินค้าแบบแปลก ๆ มาจำหน่าย อาจเป็นร้านค้าที่จำหน่ายสินค้านำสมัย สินค้าตามแบบนิยม ตัวอย่างร้านค้าประเภทนี้ในประเทศไทย เช่น MARKS & SPENCER และ WATSON'S เป็นต้น และ 2.8) การซื้อขาย online (E-Commerce) ธุรกิจออนไลน์ คือ บริการรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากการค้าปลีกในรูปแบบเดิม โดยการสร้างระบบการสั่งซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ต เป็นการค้าปลีกแบบออนไลน์เปิดโอกาสให้เลือกชมและสั่งซื้อสินค้าได้ ทุกเวลาจากเว็บไซต์ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลก

แนวคิดและการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

แนวคิด

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้มีการพัฒนามาจากพื้นฐานทางด้านปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาความเชื่อและหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทฤษฎีหลักสูตร และแนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติและ

ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้ใหญ่พื้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ โดยมีแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

1) ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ มีคุณลักษณะและเป้าหมายในการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเด็ก เช่น ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพแล้วต้องการการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงอาชีพที่ทำอยู่ บางคนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน แต่ยังมีพื้นฐานการศึกษาค่อนข้างต่ำ ต้องการได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อการศึกษาต่อหรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต บางคนเป็นผู้นำของชุมชนต้องการเรียนรู้เพื่อการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ บางคนเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น บางคนต้องการได้รับการยอมรับจากสังคม นอกจากนี้ผู้ใหญ่บางคนอาจมีปัญหาค้างคาในการเรียนรู้ เช่น ไม่มีเวลาเรียน ขาดความมั่นใจ เรียนรู้บางเรื่องได้ช้า ดังนั้นการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะเหล่านี้

2) การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการจัดสาระและกระบวนการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับทฤษฎีหลักสูตรตามแนวทางการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ตลอดจนธรรมชาติการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น โดยใช้หลักการและศาสตร์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) รวมทั้งผู้สอนก็ต้องมีความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่

3) การกำหนดสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาผู้ใหญ่ และปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่ที่มุ่งเน้นการส่งเสริม การวิเคราะห์สภาพสังคม และการแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการ "คิดเป็น" เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสร้างองค์ความรู้และนำสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และ

4) ความต้องการในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เป็นการเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพได้ทันที ดังนั้นการจัดสาระและกิจกรรมการเรียนรู้จึงมีความจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนดังกล่าวด้วย

หลักการ

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มีหลักการดังนี้

- 1) เป็นการศึกษาสำหรับผู้พื้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ
- 2) เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้ที่พลาดโอกาส และขาดโอกาสได้รับการศึกษาในระบบหรือในพื้นที่ที่สถานศึกษาในระบบไม่สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีให้ได้
- 3) เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการปฏิบัติจริงสอดคล้องกับวิถีชีวิต นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้ทันที
- 4) เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ให้เห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในตนเองสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนแสวงหาความรู้ในการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- 5) เป็นการศึกษาที่ให้คุณค่าของความรู้ ประสบการณ์ และอาชีพของผู้เรียน โดยสามารถนำมาเทียบโอนเป็นผลการเรียนตามหลักสูตรได้ และ
- 6) ส่งเสริมให้บุคคล องค์กร ชุมชนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จุดหมาย

เพื่อให้การจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทย และมีศักยภาพในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต จึงกำหนดจุดหมายซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา ดังนี้ 1) เห็นคุณค่าและมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) มีความรู้ ความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ชุมชน และท้องถิ่น ภูมิใจในความเป็นไทยใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษา สืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3) รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม 4) มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพปัญหาของตนเอง ชุมชน และสังคม โดยใช้กระบวนการ "คิดเป็น" ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 5) มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ มีทักษะในการดำเนินชีวิต และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต 6) เห็นคุณค่าและรู้จักเลือกใช้วิทยาการ ภูมิปัญญา และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้ให้ก้าวทันต่อความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก 7) มีทักษะและมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพการงาน เป็นแบบอย่างหรือเป็นผู้นำด้านการพัฒนาอาชีพ เพื่อการพึ่งพาตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น 8) รักการออกกำลังกาย รู้จักรักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรง มีบุคลิกภาพที่ดี และมีสุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต 9) มีความสามารถในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งยั่งยืน พร้อมทั้งจะแข่งขันในสังคมโลกอย่างมีสันติ 10) เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพ มีค่านิยมการเป็นผู้ผลิตมากกว่าการเป็นผู้บริโภค และ 11) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสีงแวดล้อมที่ยั่งยืน

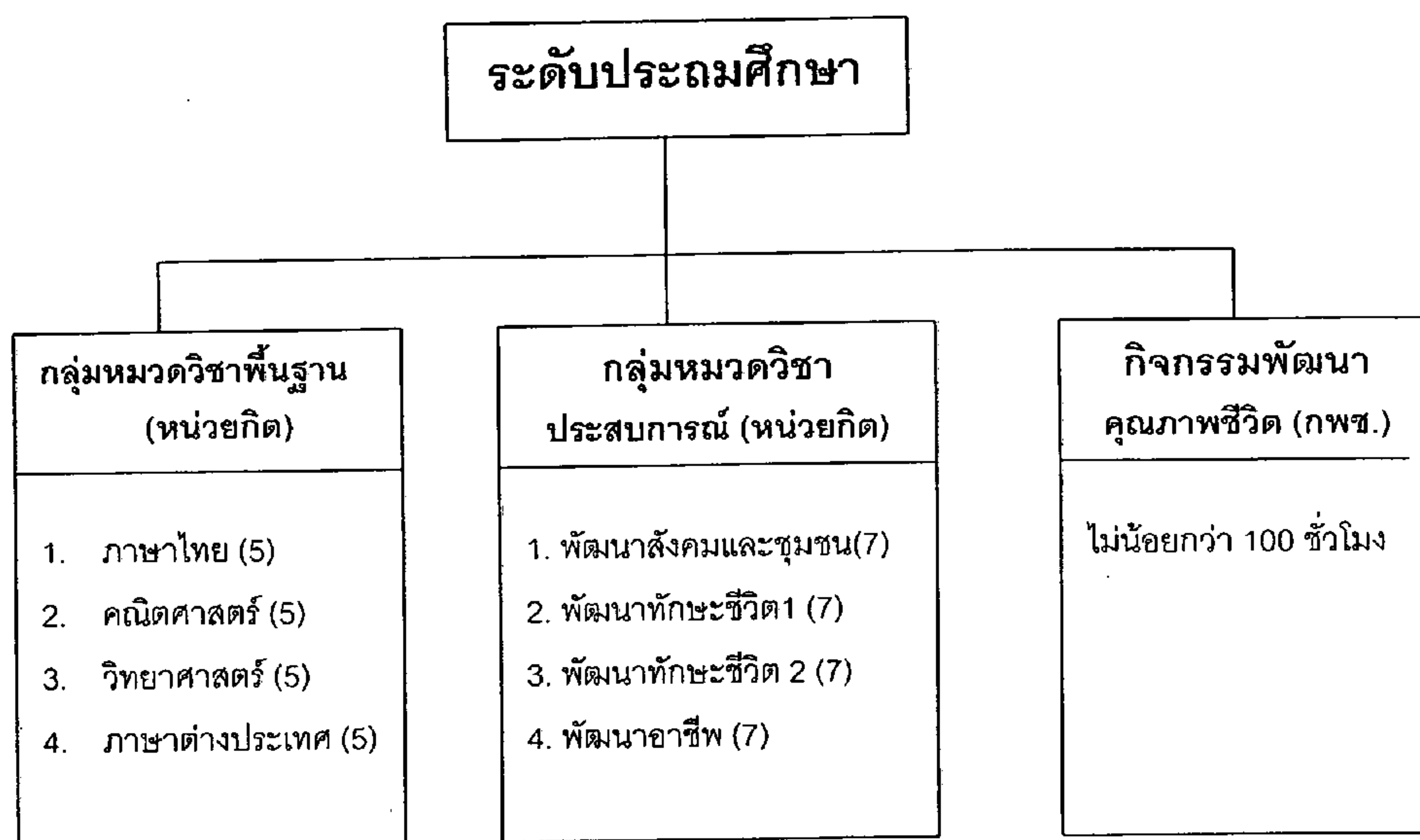
ระดับการศึกษาและโครงสร้างหลักสูตร

การจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ หรือกลุ่มเป้าหมายที่พลาดและขาดโอกาสได้รับการศึกษาในระบบในพื้นที่ที่สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีให้ได้ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า หรือยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับ

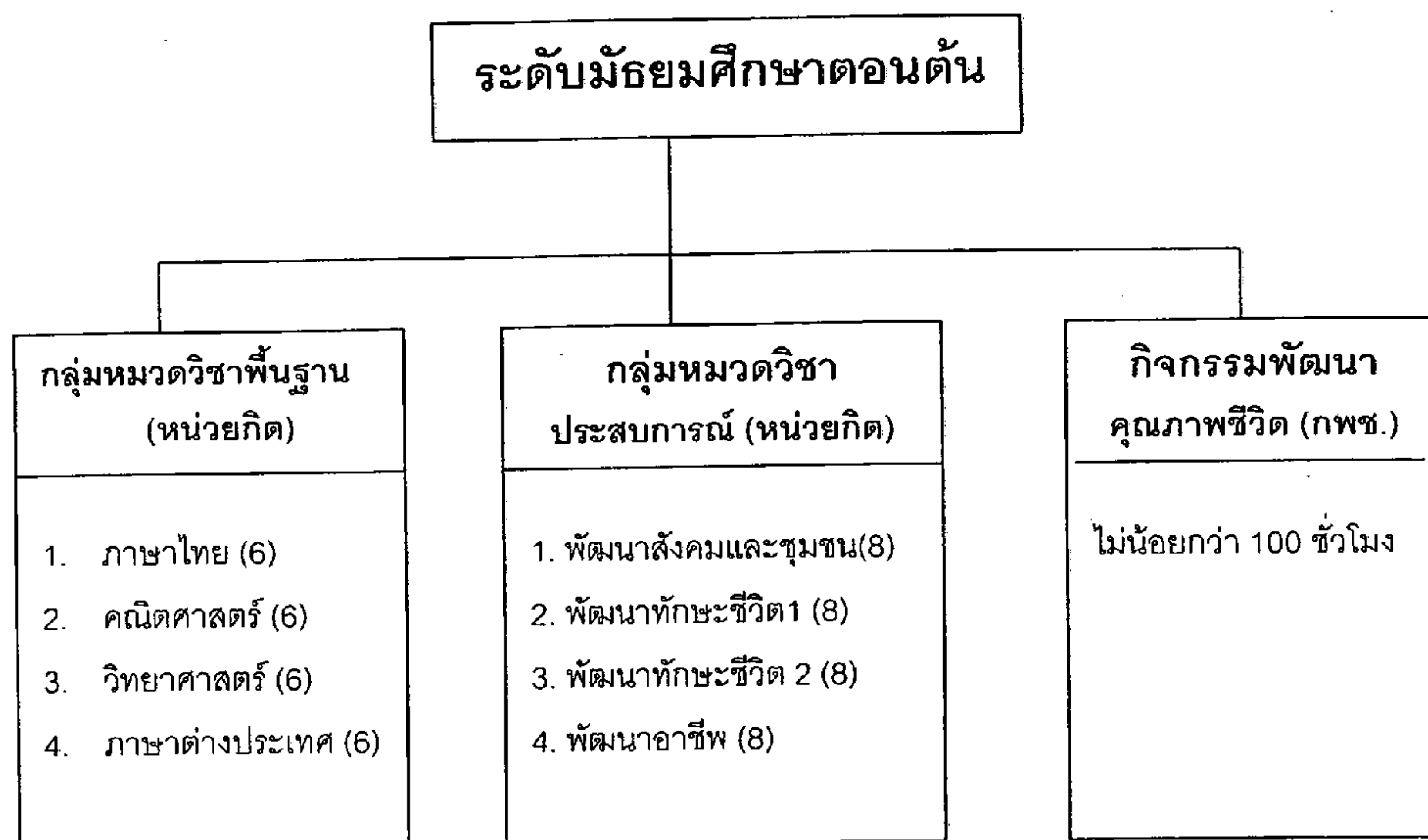
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า หรือยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับ

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่จบการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า

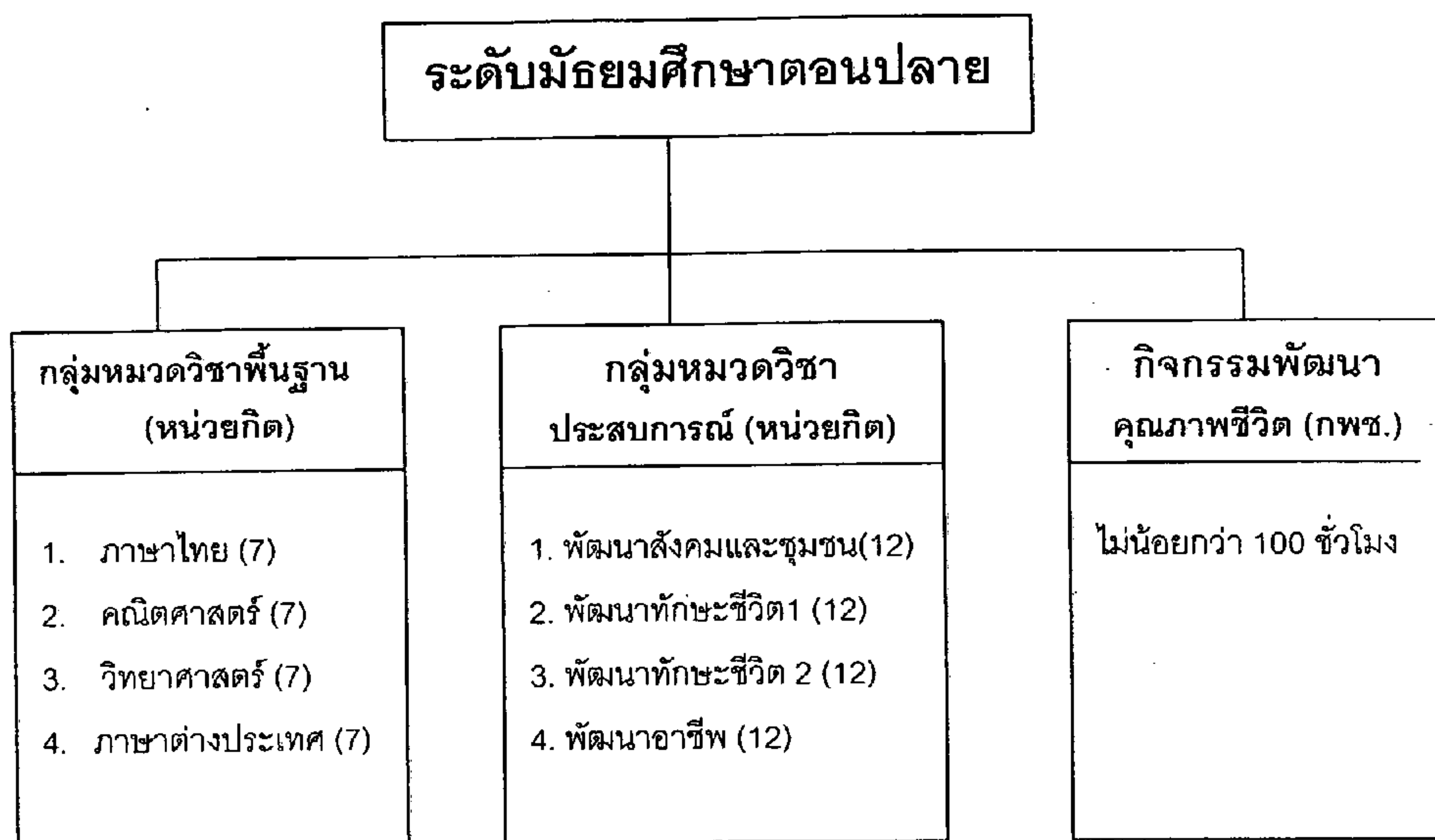
ภาพประกอบ 1 โครงสร้างหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
ระดับประถมศึกษา

ผู้เรียนต้องเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 4 หมวดวิชา ประกอบด้วย หมวดวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ รวม 20 หน่วยกิต และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ 4 หมวดวิชา ประกอบด้วย หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน พัฒนาทักษะชีวิต 1 พัฒนาทักษะชีวิต 2 และพัฒนาอาชีพ รวม 28 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้เรียนต้องเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 4 หมวดวิชา ประกอบด้วย หมวดวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ รวม 24 หน่วยกิต และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ 4 หมวดวิชา ประกอบด้วย หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน พัฒนาทักษะชีวิต 1 พัฒนาทักษะชีวิต 2 และพัฒนาอาชีพ รวม 32 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต และต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้เรียนต้องเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 4 หมวดวิชา ประกอบด้วย หมวดวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ รวม 28 หน่วยกิต และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ 4 หมวดวิชา ประกอบด้วย หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน พัฒนาทักษะชีวิต 1 พัฒนาทักษะชีวิต 2 และพัฒนาอาชีพ รวม 48 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต และต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

แนวคิดการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่พนักงานห้างสรรพสินค้า

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่พนักงานห้างสรรพสินค้า ได้อาศัยแนวคิดพื้นฐานมาจากการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ผู้ใช้แรงงาน ซึ่งพนักงานห้างสรรพสินค้าจัดว่าเป็นบุคคลที่ใช้แรงงานทำงานเช่นเดียวกับผู้ใช้แรงงานในสาขาอาชีพอื่น ในกรณีศึกษาของผู้ใช้แรงงานนั้น ไวท์เฮาส์ (อาคม ใจแก้ว. 2522 : 41 ; อ้างอิงจากWhitehouse. 1972 : 5-8) ได้แยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การศึกษาแรงงาน (Labour Education) เป็นการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจและสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ใช้แรงงานด้วยกัน โดยจะมีสหภาพแรงงานเป็นศูนย์กลางและอาจจะร่วมมือกับกิจกรรมหน่วยงานอื่น ๆ ก็ได้ เช่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัย เป็นต้น และการศึกษาดังกล่าวจะเน้นในเรื่องกิจกรรมเป็นกลุ่มเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม (Group Action for Group Purposes) วิชาที่เรียนรู้อันนั้นก็มักเน้นในเรื่องเศรษฐกิจและรวมถึงการฝึกวิชาชีพด้วย

2. การศึกษาของแรงงาน (Works Education) ซึ่งในอังกฤษมักจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Liberal Adult Education การศึกษาดังกล่าวนี้นี้จะเน้นที่ตัวของผู้ใช้แรงงานแต่ละคนเพื่อปรับปรุงสภาพการดำเนินชีวิตประจำวัน

สำหรับการศึกษาของแรงงานนี้ มีผู้ให้ความหมายไว้หลายอย่างด้วยกัน เช่น ไคโมน (อาคม ใจแก้ว. 2522 : 4 ; อ้างอิงจาก Dimono. 1976 : 145) ได้ให้ไว้ว่าหมายถึงลักษณะของการศึกษาผู้ใหญ่อีกแบบหนึ่ง ซึ่งอาจจะเรียกว่า Liberal Education หรือ General Adult Education ก็ได้ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ความรู้ในเรื่องสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบแก่ผู้ใช้แรงงาน ในขณะที่ปีเตอร์สัน (อาคม ใจแก้ว. 2522 : 42 ; อ้างอิงจาก Peterson. 1945 : 163) ได้ให้ไว้ว่า หมายถึงการศึกษาที่ต่างจากการฝึกวิชาชีพ (Vocational Training) กล่าวคือ จะเป็นการจัดการเรียนการสอน ในเรื่องของปัญหาสังคม เศรษฐศาสตร์ทั่วไป ปรัชญาและกิจกรรมของสมาคม องค์การผู้ใช้แรงงาน กฎหมายเบื้องต้น หลักการพูดในที่สาธารณะ สำหรับบุคคลที่จะเป็นผู้นำในสหภาพแรงงาน แต่โดยทั่วไปแล้วเมื่อพูดถึงความหมายอย่างกว้างขวางที่มีลักษณะแน่นอน ก็หมายถึงการศึกษาเบื้องต้น (Basic Education) และการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ (Vocational Training) เช่น การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป (General Culture) การศึกษาถึงการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Education) การฝึกอบรมในการเป็นสมาชิกของสหภาพ

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า การศึกษาสำหรับผู้ใช้แรงงาน ก็คือ การให้ความรู้แก่ผู้ใช้แรงงานในลักษณะของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งการให้ความรู้นี้ อาจจะแตกต่างกันไปตามสภาพของแรงงานและสังคม แต่จุดประสงค์ก็เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานได้เข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองและหน้าที่ที่มีต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมการศึกษาให้แก่ผู้ใช้แรงงานก็เป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างลูกจ้าง และนายจ้าง

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับพนักงานห้างสรรพสินค้า มาจากมูลเหตุเดียวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ใช้แรงงาน ดังนี้ คือ

1. การขาดความรู้ขั้นพื้นฐาน จากการที่ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาดำ กล่าวคือ ผู้ใช้แรงงานในเมืองส่วนมากเป็นผู้ที่มีการศึกษาดั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนปลายลงมาการขาดความรู้นี้เมื่อคนงานอายุมากขึ้น ความรู้ที่มีอยู่นี้ หากไม่ได้นำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ ก็มักจะลืมเลือนบ้าง ในขณะที่เดียวกันคนงานรุ่นใหม่ ที่เข้าสู่กำลังแรงงานจะได้รับการศึกษามากกว่าเดิม ทำให้คนงานรุ่นเก่ายิ่งด้อยการศึกษามากขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคในการที่จะทำความเข้าใจกฎระเบียบต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวเขา และการพัฒนาการศึกษาเพื่อโอกาสก้าวหน้าในชีวิตก็จะลดน้อยลง หากไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร

2. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิชาการสมัยใหม่ในงานอุตสาหกรรมมีการพัฒนาวิทยาการให้ทันสมัยและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งความต้องการความชำนาญจากผู้ใช้แรงงานมากขึ้น แต่จากการที่ความสามารถของผู้ใช้แรงงานถ้ามีไม่เพียงพอต่อความต้องการจะเป็นปัญหาที่ทำให้นายจ้างได้ผลิตผลไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยตามที่ต้องการ และเป็นปัญหาของผู้ใช้แรงงานเองด้วยที่จะต้องเสี่ยงภัยต่อการ

ทำงานมากขึ้นและอาจประสบอันตรายจากการทำงานได้ง่ายขึ้น จึงต้องมีการจัดการศึกษาหรือฝึกอบรมความรู้วิชาการ เพื่อพัฒนาระดับฝีมือคนงานให้ก้าวหน้าทันต่อการพัฒนาเทคโนโลยี

3.การใช้ชีวิตของผู้ใช้แรงงานในสังคมอุตสาหกรรม ในประเทศกำลังพัฒนาสังคมเกษตรกรรมได้ค่อย ๆ เปลี่ยนไปอยู่ในสังคมอุตสาหกรรม แรงงานจากภาคเกษตรกรรมได้เข้ามาสู่งานภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น การปรับตัวจากชีวิตซึ่งไม่รีบร้อน ตนเป็นนายของตนเอง และมีการดำเนินชีวิตขึ้นกับสภาพดิน ฟ้า อากาศไปสู่การทำงานอุตสาหกรรม ซึ่งต้องเร่งรีบ มีระเบียบแบบแผน ทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัวปรับชีวิตของผู้ใช้แรงงาน การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ใช้แรงงาน จึงจำเป็นต้องมีส่วนในการให้ความรู้ความเข้าใจในชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้ใช้แรงงาน

4.สิทธิหน้าที่และการรวมตัวกันเป็นองค์กรของผู้ใช้แรงงานผู้ใช้แรงงานจำเป็นต้องรู้ และเข้าใจในสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายทั้งในด้านคุ้มครองแรงงาน เพื่อมิให้นายจ้างถือโอกาสเอาเปรียบโดยอาศัยประโยชน์จากความไม่รู้ของผู้ใช้แรงงาน และจากการที่กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ใช้แรงงานมีการรวมตัวกันเป็นองค์กร การดำเนินการในการเป็นองค์กรของผู้ใช้แรงงานไม่ว่าจะเป็นสหภาพแรงงานหรือสหพันธ์แรงงานก็ตาม จำเป็นต้องเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงต้องให้การศึกษากับผู้ใช้แรงงานในเรื่องสิทธิผลประโยชน์และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการค้าตามกฎหมายในฐานะเป็นองค์กรของผู้ใช้แรงงาน

กาบรา (สุภาพร จันทรจำเริญ. 2525 : 20 ; อ้างอิงจาก Kabra. 1972 : 100) ได้ให้ความเห็นว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาและศึกษาความชำนาญในการอ่านเขียน สำหรับผู้ที่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียน และสำหรับการศึกษาเพื่อความก้าวหน้า 2) เพื่อความสามารถในการหน้าที่การงาน เพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ 3) ทำให้เข้าใจและสามารถแก้ปัญหาของสิ่งแวดล้อม การจ้างงาน และรายได้ และ 4) ทำให้ได้รับการสนองตอบความต้องการทางด้านวัฒนธรรม และสังคมอย่างเต็มที่

จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนที่ใช้แรงงานนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประชาชน เป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคคล ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพขึ้น อันเป็นส่วนสำคัญที่จะพัฒนาประเทศในระบบเศรษฐกิจเสรีอย่างในปัจจุบัน การจัดการศึกษาที่เหมาะสมที่สุดจึงเป็นการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งการจัดการศึกษาให้กับผู้ใช้แรงงานนั้น นอกจากส่งผลในด้านการงานแล้วยังเป็นการพัฒนาจิตใจ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และสังคมให้ดีขึ้นด้วย

นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งวิชาการอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ให้แก่สถานประกอบการ เช่น บริษัท ห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่น ๆ ทำให้มีผู้สนใจเข้ามาเรียนเป็นจำนวนมาก และในจำนวนเหล่านี้มีพนักงานห้างสรรพสินค้าอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้เรียนที่เป็นพนักงานห้างสรรพสินค้าเหล่านี้มีความจำเป็นต้องหยุดงาน

ในวันอาทิตย์เพื่อมาพบกลุ่ม ซึ่งกลุ่มทางไกลส่วนมากจะพบกลุ่มในวันอาทิตย์ จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการทำงานเป็นอย่างมากเมื่อมีพนักงานห้างสรรพสินค้าเพิ่มจำนวนในการเข้าเรียนมากขึ้น จะมีพนักงานห้างสรรพสินค้าหยุดงานพร้อมกันในวันอาทิตย์เพิ่มขึ้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 จึงติดต่อประสานงานไปยังห้างสรรพสินค้าเหล่านั้น เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีความรู้ต่ำกว่า ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความประสงค์จะเรียนต่อในระบบของการศึกษานอกโรงเรียน จากการศึกษาข้อมูลที่ได้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 จึงได้ทำการจัดการศึกษาหลักสูตรสายสามัญ ให้แก่พนักงานห้างสรรพสินค้า ใน 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 เป็นผู้ดำเนินการเอง โดยใช้อาคารสถานที่ของศูนย์ฯเป็นที่พบกลุ่ม ในวันจันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี เวลา 9.00 – 12.00 น. และเวลา 13.00-16.00 น. โดยนักศึกษาเป็นผู้เลือกเวลาเรียนที่ไม่กระทบกระเทือนต่อการทำงาน และ 2) ห้างสรรพสินค้า เป็นผู้ดำเนินการเอง โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ซึ่งให้การสนับสนุน จัดฝึกอบรมครูประจำกลุ่มของห้าง หรือจัดส่งครูประจำกลุ่มมาทำการพบกลุ่มให้แก่พนักงานห้างสรรพสินค้าในวันที่ทางห้างเป็นผู้กำหนด โดยใช้สถานที่ที่ห้างนั้น ๆ จัดไว้เป็นสถานที่พบกลุ่มและจัดการเรียนการสอนขึ้น

และจากการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ได้มีสถานศึกษาในสังกัดบริการด้านการศึกษานอกโรงเรียนให้กับประชาชน จำนวน 12 แห่ง นั้น ปัจจุบันการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับพนักงานห้างสรรพสินค้าก็ยังคงใช้แนวคิดดังกล่าวข้างต้น คือให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตดำเนินการเองในรูปแบบให้นักศึกษาเลือกเวลาเรียนที่ไม่กระทบต่อการทำงาน และห้างสรรพสินค้าดำเนินการเองที่ใช้สถานที่พบกลุ่มภายในห้างสรรพสินค้า ตลอดจนการกำหนดเวลาเรียนก่อนเปิดห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

การวิเคราะห์องค์ประกอบ

อุทุมพร ทองอุไทย (2523 : 10-20) ได้สรุปเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สกัดตัวประกอบจากเมตริกสหสัมพันธ์
2. ทำการหมุนแกนตัวประกอบที่สกัดได้ ซึ่งอาจทำได้โดยจัดให้ตัวประกอบเป็นอิสระต่อกัน หรืออาจทำได้โดยให้ตัวประกอบสัมพันธ์กันก็ได้ แล้วแต่ธรรมชาติของตัวประกอบ

3. ทำการแปลความหมายของตัวประกอบที่ได้รับ

ขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ส.วาสนา ประवालพฤษย์ (2535) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ดังนี้

1. การเตรียมข้อมูล
2. การสร้างเมตริกสหสัมพันธ์หรือเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม

3. การสกัดตัวประกอบ

4. การหมุนแกน

5. การสร้างมาตราองค์ประกอบ (Factor Scale)

การสกัดองค์ประกอบ (Extracting Initial Factors)

ส.วาสนา ประवालพฤษ (2535) ได้กล่าวถึงการสกัดองค์ประกอบไว้ดังนี้

จุดมุ่งหมายในการสกัดองค์ประกอบคือ เพื่อหาจำนวนแฟกเตอร์ร่วมที่น้อยที่สุดระหว่างตัวแปรสังกัด วิธีการสกัดองค์ประกอบมีหลายวิธี เช่น

1. Principal Component Analysis (PC.)

2. Least Square Analysis (LS.)

3. Maximum Likelihood

4. Alpha Factoring

5. Image

ส่วนใหญ่คอมพิวเตอร์มักจะใช้วิธีที่ 1 หรือ 2 คือ PC. หรือ LS. นอกจากนั้นยังใช้ Default Option ได้ (ซึ่งจะคำนวณโดย Principal Component) ในขั้นนี้ผู้วิเคราะห์ยังไม่จำเป็นต้องพะวงเกี่ยวกับแฟกเตอร์ที่ได้ว่าจะเป็น Orthogonal หรือ Oblique ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งแรกนี้ แต่ละแฟกเตอร์จะไม่สัมพันธ์กัน (คือ เป็น Orthogonal) นอกจากนั้นยังไม่ต้องสนใจเกี่ยวกับการตีความหมาย หรือการแปลความหมายของแฟกเตอร์ที่วิเคราะห์ออกมาได้สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงก็คือ องค์ประกอบจำนวนน้อยกว่าที่จะได้มาจากตัวแปรจำนวนมากที่นำมาวิเคราะห์ในการกำหนด ตำแหน่งจำนวนองค์ประกอบรวมนั้น ในทฤษฎีเกี่ยวกับ Rank ของเมตริกสหสัมพันธ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted Correlation Matrix) จะเท่ากับจำนวนองค์ประกอบรวม แต่ในทางปฏิบัติจริงจะหาเช่นนี้ไม่ได้ เพราะข้อมูลจากการสังเกตมีความคลาดเคลื่อน และค่า Communalities ที่อยู่ที่เส้นทะแยงมุม ของเมตริกสหสัมพันธ์ที่ปรับแล้วนั้น เป็นค่าโดยประมาณไม่ใช่ค่าที่แท้จริง (ไม่ Exact)

การหมุนแกน

ส.วาสนา ประवालพฤษ (2535) ได้กล่าวถึง เรื่องการหมุนแกนว่า การหมุนแกนมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาวิธีง่ายในการอธิบายองค์ประกอบโดยคงจำนวนองค์ประกอบและ Communalities ไว้คงเดิม ในการวิจัยเพื่อหาจำนวนองค์ประกอบรวม (Exploratory Factor Analysis คือค้นหาว่ามีกี่องค์ประกอบ) นั้น จะหมุนแกนโดยใช้วิธีใดก็ได้ และไม่ต้องคำนึงว่าองค์ประกอบต่าง ๆ จะสัมพันธ์กันหรือไม่ ในบางตำราจะบอกว่าควรใช้ Orthogonal มากกว่า Oblique นั้นไม่ว่าจะมีเหตุผลอะไรมากกว่า Orthogonal นั้นเข้าใจง่ายกว่า และแปลผลได้ง่ายกว่าด้วย และอีกเหตุผลหนึ่ง หากวิเคราะห์แล้วได้ องค์ประกอบรวมจำนวนมาก เช่น ประมาณ 10 องค์ประกอบ หรือมากกว่าการหมุนแกนแบบ Oblique แทบจะเป็นไปไม่ได้เลย เนื่องจากความซับซ้อนของตัวแปรปรวนร่วมที่จะมีผลต่อการคำนวณค่า Communalities

ในการทำองค์ประกอบร่วมให้อยู่ในรูปแบบที่ง่าย คือพยายามให้ตัวแปรสังเกตตัวหนึ่ง ๆ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยขององค์ประกอบที่สุด และองค์ประกอบร่วมมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญในบางตัวแปร และไม่มีนัยสำคัญในตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือ โดยมีหลักในการพิจารณารูปแบบที่ง่ายจากแนวคิดของ Thurstone 5 ประการ ' โดยพิจารณาใน Factor Structure หนึ่ง ๆ คือ

1. ทุกแถวจะต้องมีน้ำหนักองค์ประกอบเป็นศูนย์อย่างน้อย 1 ตัว
2. ถ้ามีองค์ประกอบร่วม M องค์ประกอบ ทุกคอลัมน์จะต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นศูนย์อย่างน้อย M ตัว
3. คู่ใด ๆ ของคอลัมน์จะต้องมีหลาย ๆ ตัวแปรที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบหนึ่งเป็นศูนย์อีกองค์ประกอบหนึ่งไม่เป็นศูนย์
4. คู่ใด ๆ ของคอลัมน์จะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นศูนย์ได้ ถ้ามีองค์ประกอบร่วม 4 องค์ประกอบขึ้นไป
5. คู่ใด ๆ ของคอลัมน์ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ไม่เป็นศูนย์ทั้งคู่ (ของตัวแปร) จะมีจำนวนน้อย (ในปี ค.ศ. 1935 เทอร์สโตนกำหนดข้อ 1-3 และในปี ค.ศ. 1947 เพิ่มข้อ 4-5 เข้ามา)

สำหรับความหมายของน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับศูนย์นั้น คือน้ำหนักองค์ประกอบที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หากเก็บข้อมูลมาจำนวนมากพอก็จะประมาณได้ว่าถ้าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0 หรือ 1 หรือ 2 ในทศนิยมตัวแรกก็ถือว่า น้ำหนักองค์ประกอบนั้นเป็นศูนย์(ในทางปฏิบัติมักจะกำหนดว่า อย่างน้อยน้ำหนักองค์ประกอบต้องมากกว่าหรือเท่ากับ .30 ขึ้นไป จึงจะถือว่าใช้ได้)

วิธีการหมุนแกนมี 2 วิธีคือ Orthogonal และ Oblique

1. Orthogonal องค์ประกอบร่วมต่าง ๆ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งอาจทำได้โดย
 - Quartimax หมุนแกนโดยเน้นการเปลี่ยนแถวให้ง่ายขึ้น
 - Varimax หมุนแกนโดยเน้นการเปลี่ยนคอลัมน์ให้ง่ายขึ้น คือทำให้เกิดความแปรผันของคอลัมน์ใน Factor Structure Matrix

-Equimax ใช้วิธีประนีประนอมระหว่าง Quartimax กับ Varimax

2. Oblique มี 2 วิธีหลัก คือ

-หมุนแกนโดยยึด Reference Axes ซึ่งอาจจะใช้วิธี Quartimax, Biquartimin หรือ Covariamin

-หมุนแกนโดยไม่ได้ Reference Axes แต่ใช้ Pattern Matrix ใช้วิธี Oblimax หมุนแกนโดยเปลี่ยนแถวให้ง่ายขึ้น เช่นเดียวกับ Quartimax ใน Orthogonal

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชา ผ่องใส (2530 : 233-237) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพความเป็นไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 887 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นไทย แบบมาตราส่วนประมาณค่าพบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพความเป็นไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีบุคลิกภาพความเป็นไทยได้ 28 องค์ประกอบ นักเรียนชายมี 30 องค์ประกอบ นักเรียนหญิงมี 31 องค์ประกอบ นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธมี 30 องค์ประกอบ นับถือศาสนาอิสลามมี 30 องค์ประกอบ บุคลิกภาพความเป็นไทยของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จันทนา เลือดกรุงศรี (2534 : 64 - 70) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของความทันสมัยด้านจิตใจ ของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 963 คน แบบสอบถามลักษณะความทันสมัยด้านจิตใจ ที่สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้าง เจตคติของลิเคอร์ท กำหนดน้ำหนักความคิดเห็นไว้ 5 ระดับ จำนวน 56 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ความทันสมัยด้านจิตใจ ของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 8 องค์ประกอบคือ

1. มองโลกในแง่ดี
2. ให้ความสนใจสังคม
3. ยอมรับการเปลี่ยนแปลง
4. ไม่ยึดถึงโชคกลาง
5. ยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ
6. มีลักษณะประชาธิปไตย
7. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
8. ยอมรับบทบาทสตรี

จรัสศักดิ์ บุญฤทธิ์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบ ความทันสมัย ตามหลักพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เลือกมาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 870 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบวัดความทันสมัยมี 9 องค์ประกอบ คือ มีความพอใจตามได้ มีความพอใจตามกำลัง มีความพอใจตามสมควร นักเรียนหญิงมีคะแนนองค์ประกอบสูงกว่านักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนแผนกวิทย์-คณิต มีคะแนนองค์ประกอบสูงกว่านักเรียนแผนกศิลป์-ภาษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พินภา ภูมิอมร (2538 : 82-88) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของสุขภาพจิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1,509 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบวัดคุณลักษณะของสุขภาพจิต มี 7 องค์ประกอบ คือ สัมพันธภาพ มองโลกในแง่ดี ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติต่อตนเอง สมรรถภาพในการทำงาน ความมีเหตุผล และกล้าเผชิญความจริง ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของสุขภาพจิต เมื่อจำแนกตามระดับชั้น พบว่า องค์ประกอบ 1 (สัมพันธภาพ) องค์ประกอบ 2 (มองโลกในแง่ดี) องค์ประกอบ 4 (เจตคติต่อตนเอง) องค์

ประกอบ 7 (กล้าเผชิญความจริง) ไม่แตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบ 3 (ความเชื่อมั่นในตนเอง) องค์ประกอบ 5 (สมรรถภาพในการทำงาน) และองค์ประกอบ 6 (ความมีเหตุผล) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพ็ญจันทร์ สว่างวงศ์ตระกูล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับตัวแทนประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จ กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนประกันชีวิตแห่งหนึ่ง จำนวน 369 คน เป็นตัวแทนที่ประสบผลสำเร็จ 200 คน และตัวแทนประกันชีวิตที่ไม่ประสบผลสำเร็จ 169 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดบุคลิกภาพของตัวแทนประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จ แบบวัดการควบคุมตนเอง แบบวัดการมุ่งอนาคต และแบบวัดความเชื่ออำนาจภายในตน ใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพของตัวแทนประกันชีวิตที่ประสบผลสำเร็จมี 22 องค์ประกอบ คือ 1. เชื่อมั่นในตนเอง 2. มั่นคงทางอารมณ์ 3. ความรับผิดชอบต่องาน 4. ซื่อตรง 5. กล้าตัดสินใจ 6. กระตือรือร้น 7. คื้อคัง 8. รอบคอบ 9. กล้าเผชิญต่อสถานการณ์ 10. มีเหตุผล 11. เอื้อเฟื้อ 12. เอาแต่ใจตนเอง 13. กล้าคิดกล้าแสดงออก 14. ชอบสนุกสนาน 15. ไม่อาย 16. กล้าเสี่ยง 17. เข้าอารมณ์ 18. ก้าวร้าว 19. เปิดเผย 20. เป็นไปตามธรรมชาติ 21. ชอบสังคม 22. สุขภาพ

สายพิน ศรีสุวรรณรัตน์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1,150 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้แบบวัดคุณลักษณะบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้นตามวิธีการของลิเคอร์ท โดยกำหนดน้ำหนักพฤติกรรมเป็น 4 ระดับ ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.0584 ถึง 7.9287 ทดสอบ 2 ครั้งเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์ของนักเรียนและหาคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะทั้งฉบับ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งนี้ได้ใช้การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบที่สำคัญและหมุนแกนแบบหมุนฉาก โดยวิธีแวนแมกซ์ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณลักษณะโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) พบว่า บุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดปทุมธานี มีองค์ประกอบบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์ 10 องค์ประกอบ คือ สติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความอดทน ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นอิสระ ความรับผิดชอบ ความรอบคอบ ความมีเหตุผล ความอยากรู้อยากเห็น ความมั่นคงทางอารมณ์ และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณลักษณะมีค่าเท่ากับ .9369 ทั้งนี้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ค่าร่วมกันของตัวแปรตั้งแต่ .35262 ถึง .88697 มีความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 57 และในการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชายได้ค่าร่วมกันของตัวแปรตั้งแต่ .38627 ถึง .92010 มีความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 57

สุชีลา ยันตพงศ์พิพัฒน์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12 มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาบุคลิกภาพ

ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามประเภทวิชา คือ ช่างอุตสาหกรรม ศิลปหัตถกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม และเกษตรกรรม ตลอดจน สร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (Sixteen Personality Factor Questionnaire) รูปแบบ เอ (Form A) สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ, ชั้นปีที่ 1-3 ในวิทยาลัยเทคนิค 9 แห่ง จำนวน 985 คน วิทยาลัยอาชีวศึกษา 2 แห่ง จำนวน 220 คน และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 3 แห่ง จำนวน 72 คน รวมทั้งสิ้น 1,277 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF (รูปแบบ เอ) ของเรย์มอนด์ บี แคทเทิล การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบ Newman Kuels' และสร้างเกณฑ์ปกติ โดยทำเป็นคะแนนมาตรฐาน (Sten Score) ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. นักศึกษาระดับประกาศนियบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12 มีแนวโน้มที่จะมีองค์ประกอบบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์อ่อนไหว (C^-) สุขุมมีสติ (F^-) ขี้อาย (H^-) ชอบลงมือปฏิบัติ (M^-) ไม่ค่อยมีกฎเกณฑ์ (Q_3^-) ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม (N^+) จิตใจหวาดหวั่น (O^+) และเป็นนักทดลอง (Q_1^+)

2. นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12 แต่ละสาขาวิชามีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม (A) สถิติปัญญา (B) การตัดสินใจ (C) การกล้าแสดงออก (E) การกล้าเผชิญ (H) จิตใจอ่อนโยน (I) ความระแวง (L) การจินตนาการ (M) ความวิตกกังวล (O) การพึ่งตนเอง (Q_2) การควบคุมอารมณ์ (Q_3) และความเครียด (Q_4) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. ได้เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12 ซึ่งมีความแตกต่างจากเกณฑ์ปกติที่แคทเทิลได้สร้างขึ้น

บุปผา พิกุลแก้ว (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพของพนักงานขายปลีกหน้าร้านในห้างสรรพสินค้า. พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นพนักงานขายปลีกหน้าร้านในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งจำนวน 210 คน โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพของพนักงานขายปลีกหน้าร้านในห้างสรรพสินค้าโดยทำการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) และทำการวิเคราะห์หมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) โดยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax Method) ได้จำนวนองค์ประกอบ 13 องค์ประกอบ ซึ่งตั้งชื่อดังนี้ ความคล้อยตาม ความมีเหตุผล ความตรงไปตรงมา ชอบสังคม ความมั่นคงทางอารมณ์ ความร่าเริงแจ่มใส ความกระตือรือร้น ความน่าเชื่อถือและสุภาพ การมองโลกในแง่ดี ความคิดสร้างสรรค์ ความทะเยอทะยาน ความกล้า และความมีอิสระพึ่งตนเองได้

สุดยินดี วังลังกา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนรวมและจำแนกตามเพศ ระดับชั้น ได้แก่ ระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง และภาควิชา ได้แก่ ภาควิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชาดุริยางค์ไทย ในด้านศิลปนิพนธ์ ความอดทน กล้าแสดงออก ความเชื่อมั่นในตนเอง และการสร้างความประทับใจที่ดีแก่ผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 250 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามบุคลิกภาพของนักเรียนนาฏศิลป์แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 61 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อตั้งแต่ .28 ถึง .70 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (independent Sampling) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. นักเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยส่วนรวม และจำแนกตามเพศ และภาควิชามีบุคลิกภาพโดยรวม และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีลักษณะบุคลิกภาพที่มีลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความอดทน รองลงมาได้แก่ การสร้างความประทับใจที่ดีแก่ผู้อื่น ศิลปนิพนธ์ การกล้าแสดงออก และความเชื่อมั่นในตนเอง ตามลำดับ ยกเว้นนักเรียนในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ลักษณะบุคลิกภาพ ที่มีลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างความประทับใจที่ดีแก่ผู้อื่น รองลงมาได้แก่ ความอดทน ศิลปนิพนธ์ การกล้าแสดงออก และความเชื่อมั่นในตนเอง ตามลำดับ

2. นักเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่มีเพศต่างกัน และที่เรียนในภาควิชาต่างกันมีบุคลิกภาพโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกันและนักเรียนที่มีในระดับชั้นต่างกัน มีบุคลิกภาพโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน และนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นต่างกัน มีบุคลิกภาพโดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่เรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง มีบุคลิกภาพด้านการสร้างความประทับใจที่ดีแก่ผู้อื่นมากกว่า นักเรียนที่เรียนในระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น และระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง และมีบุคลิกภาพด้านศิลปนิพนธ์มากกว่านักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สายใจ อางองค์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 530 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบสอบถามด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและการอบรมเลี้ยงดูกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย และนักเรียน

หญิง และรวมทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.724 , 0.701 และ 0.705 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนหญิงและรวมทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้นำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่าบุคลิกภาพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า มีองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ และแบบวัดบุคลิกภาพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า สามารถจำแนกองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น จำนวน 484 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Yamane ที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 222 คน แล้วใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง

สบข.ในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สบข.บางกอกน้อย	150	69
สบข.บางพลัด	35	16
สบข.ตลิ่งชัน	57	26
สบข.บางแค	35	16
สบข.หนองแขม	85	39
สบข.ภาษีเจริญ	-	-
สบข.บางกอกใหญ่	35	16
สบข.คลองสาน	-	-
สบข.ธนบุรี	-	-
สบข.ราษฎร์บูรณะ	45	21
สบข.บางขุนเทียน	42	19
สบข.จอมทอง	-	-
รวม	484	222

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบตามลำดับดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย ในการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า

2. ศึกษา ทฤษฎี เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบในการพิจารณา เพื่อวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ซึ่งได้ศึกษาจากนิยาม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะบุคลิกภาพ

3. เขียนแบบวัดบุคลิกภาพ ตามลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ที่นิยามไว้ในแต่ละด้าน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับลักษณะบุคลิกภาพนักศึกษาศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ตามลักษณะการสร้างแบบวัด 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับใดระดับหนึ่ง ซึ่งแบบสอบถามจะถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยครอบคลุมบุคลิกภาพครบ ทั้ง 22 ด้าน ๆ ละ ไม่น้อยกว่า 4 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามในแต่ละด้านมีข้อความทั้งทางบวกและทางลบ ได้แบบสอบถามจำนวน 88 ข้อ

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อความ ดังต่อไปนี้

ข้อความเชิงบวก ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มาก	ให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	ให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้ 1 คะแนน
มาก	ให้ 2 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	ให้ 4 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ 5 คะแนน

4. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และเสนอแนะเพิ่มเติม

5. นำแบบสอบถาม ไปทดลอง (Tryout) ครั้งที่ 1 กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่ดี เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงรายข้อ และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ r_{xy} แล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป จำนวน 87 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .2148 - .6647

6. ทดสอบครั้งที่ 2 โดยนำแบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 1 ไปทดสอบกลับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบครั้งที่ 1

7. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .934

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า จำนวน 222 คน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งมีการดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1
2. เตรียมแบบสอบถามจำนวน 222 ชุด ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้
3. รวบรวมแบบสอบถามที่ตอบเสร็จแล้ว ทั้งหมดมาคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อตรวจให้คะแนนแบบสอบถาม และนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์บุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์องค์ประกอบ บุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ
4. วิเคราะห์เพื่อ เปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ และระดับการศึกษา โดยการทดสอบ t-test
5. วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ที่มีความแตกต่างกันในด้านอายุ ประสิทธิภาพในการทำงาน โดยการทดสอบ F-test
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 10.00 วิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน

- 6.1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2545 : 9) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

6.1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 10) ดังนี้

$$s^2 = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ n แทน จำนวนประชากร

s^2 แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

6.1.3 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา การหาค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ใช้สูตรครอนบาค (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545:18) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_x^2 แทน คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

6.2 สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

6.2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521 : 167-169)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างที่ 1,2

6.2.2 เปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2521 : 171)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบใน F - distribution

MS_b แทน ความผันแปรระหว่างกลุ่ม (Between-Group Sum Square)

MS_w แทน ความผันแปรภายในกลุ่ม (Within-Group Sum Square)

6.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ

วิเคราะห์หาจำนวนองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า โดยสกัดองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ PC (Principal Component Analysis) และใช้การหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) โดยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t
PC.	แทน	การสกัดส่วนประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ F
df	แทน	ชั้นของความอิสระ (degree of freedom)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพของ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ผู้วิจัยขอเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามรายข้อ
3. วิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ที่ประกอบอาชีพ พนักงานห้างสรรพสินค้า
4. เปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบ อาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ตามตัวแปรที่ศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบวัดบุคลิกภาพที่สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนจำนวน 222 คน มาเจแนับจำนวนและหาค่าร้อยละ ปรากฏผลดังแสดง ในตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	58	26.1
หญิง	164	73.9
2. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	64	28.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย	158	71.2
3. อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	33	14.9
18-25 ปี	117	52.7
26-35 ปี	56	25.2
36 ปีขึ้นไป	16	7.2
4. ประสบการณ์ทำงาน		
ต่ำกว่า 1 ปี	43	19.4
1-3 ปี	108	48.6
4-9 ปี	34	15.3
10 ปีขึ้นไป	37	16.7
รวม	222	100

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า มีดังนี้

เพศ นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 73.9 เพศชาย จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 71.2 มีระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8

อายุ ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 18-25 ปี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 รองลงมา กลุ่มอายุ 26-35 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 และกลุ่มอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9

ประสบการณ์ทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 1-3 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงมา กลุ่มประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7

2. ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามรายข้อ

การวิเคราะห์ข้อนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนรายข้อของแบบสอบถามไปหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมาแจกแจงความถี่เป็นช่วง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนข้อของแบบสอบถามรวม 87 ข้อ จำแนกตามช่วงของค่าเฉลี่ย

$\bar{X}$	ข้อที่	รวมจำนวนข้อ
4.00 – 5.00	11,26,32,34,72,73,75,	7
3.00 – 3.99	1,2,3,4,6,7,8,9,10,14,15,16,20,21,22,23,24,25,27,28,29,30, 31,33,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52, 53,54,55,56,57,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,74,76, 77,78,81,82,83 และ 86	65
2.00 – 2.99	5,12,13,17,18,19,35,46,58,59,79,80,84,85 และ 87	15
1.00 – 1.99	ไม่มี	0
S	ข้อที่	รวมจำนวนข้อ
.75 – 1.00	1,2,4,5,6,7,8,9,11,12,14,16,18,19,23,24,26,27,28,29,31,32, 33,34,38,50,56,57,58,59,60,61,62,66,67,68,69,70,71,72และ 73	42
.50- .74	3,10,13,15,17,20,21,22,25,30,35,36,37,39,40,41, 42,43,45,46,47,48,49,51,52,53,54,55,79,80,81,82,83 และ84	34
.25 - .49	63,64,65,74,75,76,77,78,85,86 และ 87	11
.01- .24	ไม่มี	0

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนรายข้อช่วง 4.00 – 5.00 จำนวน 7 ข้อ ช่วง 3.00–3.99 จำนวน 65 ข้อและช่วง 2.00-2.99 จำนวน 15 ข้อ แสดงว่าคะแนนของแบบสอบถามชุดนี้ส่วนใหญ่ตอบในช่วงระดับ 3.00-4.00 และคะแนนการตอบมีการกระจายขนาด .75-1.0 เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 42 ข้อ รองลงมามีการกระจายขนาด .50-.74 จำนวน 34 ข้อ และ .25-.49 จำนวน 11 ข้อ ตามลำดับ

3. วิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า

การวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพนักศึกษามาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) และทำการวิเคราะห์หมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีการแวนิแมกซ์ (Varimax Method) ตามลำดับดังนี้

3.1 การสกัดองค์ประกอบ

การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) ได้ค่าความร่วมกัน (Communality) จำนวนองค์ประกอบ (Factor) ค่าไอเกน (Eigen Value) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance) ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ (Cumulative %) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของแบบสอบถาม ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนองค์ประกอบ ค่าความร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน
ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ
นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า

องค์ประกอบ	ค่าความร่วมกัน	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	1	11.64	13.37	13.37
2	1	7.22	8.29	21.67
3	1	4.08	4.69	26.36
4	1	3.61	4.15	30.52
5	1	3.43	3.94	34.46
6	1	2.94	3.38	37.83
7	1	2.79	3.22	41.05
8	1	2.36	2.71	43.76
9	1	2.26	2.59	46.36
10	1	2.04	2.34	48.69
11	1	1.96	2.25	50.95
12	1	1.92	2.21	53.15
13	1	1.81	2.08	55.24

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ค่าความร่วมกัน	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
14	1	1.72	1.97	57.21
15	1	1.70	1.95	59.17
16	1	1.60	1.83	61.00
17	1	1.47	1.69	62.69
18	1	1.43	1.64	64.34
19	1	1.35	1.55	65.88
20	1	1.30	1.49	67.38
21	1	1.19	1.37	68.75
22	1	1.15	1.33	70.08
23	1	1.13	1.30	71.38
24	1	1.10	1.27	72.65
25	1	1.07	1.23	73.88
26	1	1.04	1.19	75.08
27	1	1.00	1.15	76.24

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า เมื่อพิจารณาค่าไอเกน ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่าหนึ่งขึ้นไป ได้จำนวนองค์ประกอบทั้งหมด 27 องค์ประกอบ และมีร้อยละของความแปรปรวนสะสม 76.24 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ต่อไปด้วยการวิเคราะห์หมุนแกนแบบมูมจาก ด้วยวิธีแวนแมกซ์ เพื่อหาจำนวนองค์ประกอบที่เหมาะสมที่สุดต่อไป

3.2 การหมุนแกน

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หมุนแกนแบบมูมจาก ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ ยังคงได้จำนวน 27 องค์ประกอบ เช่นเดิม โดยพิจารณาว่าข้อความใดอยู่ในองค์ประกอบอะไร ด้วยการเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า .30 เลือกรายละเอียดและรายละเอียด ข้อใดมีน้ำหนักอยู่บนองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ จะเลือกน้ำหนักสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น หากน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันจะถูกตัดออก และองค์ประกอบที่ถือว่าชัดเจนตามเกณฑ์นั้นต้องมีจำนวนข้อความอยู่ในองค์ประกอบนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 3 ข้อ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป ในองค์ประกอบเพียงองค์ประกอบเดียว

ข้อ	องค์ประกอบ					
	1	2	3	4	5	6
41	.640					
24	.615					
16	.608					
26	.579					
8	.571					
29	.568					
27	.564					
53	.542					
56	.541					
73	.529					
54	.528					
18	.525					
72	.524					
6	.515					
7	.513					
63	.504					
52	.481					
40	.480					
75	.477					

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ					
	1	2	3	4	5	6
23	.464					
22	.446					
61	.440					
62	.437					
4	.437					
25	.434					
38	.422					
31	.419					
17	.416					
2	.414					
39	.410					
67	.410					
71	.382					
1	.375					
57	.362					
34	.338					
46		.548				
79		.536				
84		.503				
59		.502				
13		.498				
80		.432				
81		.427				
87		.409				
60		.368				
45			.522			
44			.517			
32			.455			

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ					
	1	2	3	4	5	6
42			.407			
9			.379			
78			.363			
77			.316			
74				.561		
69				.549		
76				.505		
86				.455		
66				.334		
50					.447	
3					.352	
37					.333	
70						.457
83						.409
28						.309
รวม	35	9	7	5	3	3

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .3 ขึ้นไป ภายหลังจากหมุนแกนแบบมุมฉาก โดยวิธีแวนเดอร์แมกซ์ ระบุจำนวนองค์ประกอบได้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบ 1 มี 35 ข้อ คือ ข้อที่ 41, 24, 16, 26, 8, 29, 27, 53, 56, 73, 54, 18, 72, 6, 7, 63, 52, 40, 75, 23, 22, 61, 62, 4, 25, 38, 31, 17, 2, 39, 67, 71, 1, 57, และ 34

องค์ประกอบ 2 มี 9 ข้อ คือ ข้อที่ 46, 79, 84, 59, 13, 80, 81, 87 และ 60

องค์ประกอบ 3 มี 7 ข้อ คือ ข้อที่ 45, 44, 32, 42, 9, 78 และ 77

องค์ประกอบ 4 มี 5 ข้อ คือ ข้อที่ 74, 69, 76, 86 และ 66

องค์ประกอบ 5 มี 6 ข้อ คือ ข้อที่ 50, 3 และ 37

องค์ประกอบ 6 มี 5 ข้อ คือ ข้อที่ 70, 83 และ 28

3.3 การตั้งชื่อองค์ประกอบ

ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบตามที่วิเคราะห์ได้ชัดเจน 6 องค์ประกอบ โดยพิจารณาทั้งคำนำหน้า องค์ประกอบ จำนวนความถี่ของข้อความที่แสดงบุคลิกลักษณะในแต่ละด้าน และพิจารณาข้อความโดยรวมทั้งหมดที่อยู่ในองค์ประกอบนั้น ๆ ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 6 ถึง 11

ตาราง 6 องค์ประกอบ 1 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
41	ข้าพเจ้าใช้เหตุผลในการตัดสินใจว่าสิ่งใดถูก	.640
24	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการทำงาน	.615
16	การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความมั่นใจมากกว่า	.608
26	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจในผลงานที่ข้าพเจ้าได้ทำเสมอ	.579
8	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในเวลากระชั้นชิดได้	.571
29	ข้าพเจ้ามีความพอใจในตนเองเสมอ	.568
27	ข้าพเจ้ามักจะทำในสิ่งที่ข้าพเจ้าตัดสินใจเอง	.564
53	ข้าพเจ้าจะพิจารณาข้อเท็จจริง ก่อนสรุปว่าผู้อื่นถูกหรือผิด	.542
56	ข้าพเจ้ารู้สึกมั่นใจที่จะทำงานตามความคิดเห็นของตนเอง	.541
73	เมื่อพบอาจารย์หรือผู้อาวุโสกว่าข้าพเจ้าจะทำความเคารพ	.529
54	ก่อนจะทำสิ่งใด ข้าพเจ้าต้องมีเหตุผลเสมอ	.528
18	ข้าพเจ้าชอบตอบคำถามในขณะที่เรียน	.525
72	ข้าพเจ้าจะระมัดระวังคำพูดของข้าพเจ้าไม่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกต่ำต้อย	.524
6	ข้าพเจ้ากล้าตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง	.515
7	ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม	.513
63	ข้าพเจ้ามักมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกครั้ง	.504
52	แม้ว่าจะหมดเวลาทำงาน แต่มีงานค้างก็ทำต่อให้เสร็จ	.481
40	เพื่อน ๆ พุดเสมอว่าข้าพเจ้าเป็นคนมีเหตุผล	.480
75	ข้าพเจ้าจะแสดงออกตามความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง	.477
23	ข้าพเจ้าจะเป็นที่ปรึกษาของเพื่อน ๆ เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ	.464
22	แม้ว่าเพื่อนจะทำผิดข้าพเจ้าก็ไม่เข้าข้างเพื่อน	.446
61	ข้าพเจ้าอยากประดิษฐ์บางสิ่งบางอย่างให้สำเร็จและเป็นประโยชน์ให้กับเพื่อนร่วมกลุ่ม	.440
62	ข้าพเจ้าปรารถนาทำสิ่งแปลกใหม่ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม	.437
4	ข้าพเจ้าเสริมความรู้ด้วยการอ่านหนังสือเพิ่มเติม	.437

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
25	การลอกข้อสอบเป็นการกระทำที่ผิดมาก	.434
38	เมื่อเพื่อนบอกว่าข้าพเจ้าทำการบ้านผิด ข้าพเจ้าจะต้องไตร่ตรองให้ดีก่อนที่จะแก้ไข	.422
31	ข้าพเจ้าจะให้ความจริงใจกับทุกคน เพราะคิดว่าทุกคนก็จริงใจกับข้าพเจ้า	.419
17	ในการทำงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจะเป็นตัวแทนกลุ่มออกไปรายงานหน้าห้องเสมอ	.416
2	ข้าพเจ้าทำงานตามที่ได้รับมอบหมายทันที	.414
39	ข้าพเจ้าไม่เชื่อข่าวลือ จนกว่าจะมีหลักฐาน	.410
67	ในงานรื่นเริง ข้าพเจ้าจะเข้าร่วมสนุกสนานอย่างเต็มที่	.410
71	ข้าพเจ้าไม่พูดให้ร้ายหรือเลียดสีผู้อื่น	.382
1	ข้าพเจ้าไม่ลังเลที่จะทำงานให้สำเร็จตามที่ตั้งใจไว้	.375
57	ข้าพเจ้าชอบคิดค้นวิธีการทำงานตามความคิดเห็นของตนเอง	.362
34	ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าพ่อแม่จะรักน้องหรือพี่มากกว่าข้าพเจ้า	.338

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่าองค์ประกอบ 1 มี 35 ข้อ ประกอบด้วยข้อ 41,24,16, 26,8, 29, 27,53, 56,73, 54, 18,72, 6, 7,63, 52, 40,75, 23, 22, 61, 62, 4, 25, 38, 31, 17, 2, 39, 67, 71, 1,57'และ 34 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง.640 -.338 ซึ่งข้อความส่วนใหญ่สะท้อนความเชื่อมั่นในตนเอง ใช้เหตุผลในการตัดสินใจว่าสิ่งใดถูก มีความมั่นใจในการทำงาน การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำงานตามความคิดเห็นของตนเอง พร้อมทั้งจะเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในเวลากระชั้นชิดได้ จึงเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง

ตาราง 7 องค์ประกอบ 2 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความคล้อยตาม

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
46	ข้าพเจ้ามักถูกผู้อื่นว่าเป็นคนเจ้าอารมณ์	.548
79	ข้าพเจ้ามักคล้อยตามความคิดเห็นของเพื่อน	.536
84	ข้าพเจ้าสามารถควบคุมความรู้สึกได้	.503
59	ข้าพเจ้าคิดว่าการทำอะไรก็ตาม ต้องทำตามวิธีการเดิมที่คนอื่นเคยทำไว้แล้ว	.502
13	ถ้าข้าพเจ้าทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานที่ไม่ชอบ ข้าพเจ้าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับเลย	.498

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
80	ข้าพเจ้าให้เพื่อนช่วยตัดสินใจในการเลือกซื้อเสื้อผ้า	.432
81	ข้าพเจ้าไม่กล้าทำกิจกรรมตามคำพัง	.427
87	วันไหนข้าพเจ้าโกรธใคร อารมณ์จะพุ่งมั่วทั้งวัน	.409
60	ข้าพเจ้ามักมีผลงานที่แปลกใหม่ของตนเองมาเสนอต่อเพื่อน	.368

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า องค์ประกอบ 2 มี 9 ข้อ ประกอบด้วยข้อ 46, 79, 84, 59, 13, 80, 81, 87 และ 60 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .548 – .368 ซึ่งข้อความสะท้อนความคล้อยตามทำงานร่วมกับผู้ร่วมงาน ให้เพื่อนช่วยตัดสินใจ จึงเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความคล้อยตาม

ตาราง 8 องค์ประกอบ 3 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความกังวล

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
45	ข้าพเจ้าวิตกกังวลว่างานที่ทำไม่ดีเท่าที่ควร	.522
44	ข้าพเจ้ามักจะกังวลว่าสิ่งที่ทำจะไม่ได้รับผลที่ดี	.517
32	การที่ครูดูหรือว่าข้าพเจ้า ก็เพราะรักและต้องการให้ได้ดี	.455
42	ข้าพเจ้าไม่สบายใจเมื่อมีคนจ้องมองขณะทำงาน	.407
9	ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดเมื่อเห็นการโต้เถียงกัน	.379
78	ข้าพเจ้าหวั่นไหวถึงขีดเวลาใช้ความคิดเสมอ	.363
77	ข้าพเจ้ายิ้มอย่างพอใจเมื่อเพื่อนชมว่าเก่ง	.316

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า องค์ประกอบ 3 มี 7 ข้อ ประกอบด้วยข้อ 45, 44, 32, 42, 9, 78 และ 77 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .522 - .316 ซึ่งข้อความสะท้อนความกังวล จึงเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความกังวล

ตาราง 9 องค์ประกอบ 4 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความร่าเริง

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
74	ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนของพ่อแม่และอาจารย์	.561
69	ข้าพเจ้ามีอารมณ์แจ่มใสรื่นเริงเสมอ	.549
76	เมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ ข้าพเจ้าจะย่อตัวลงเสมอ	.505
86	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองมีอารมณ์และจิตใจที่ดี	.455
66	ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ร่วมกิจกรรมรื่นเริง	.334

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า องค์ประกอบ 4 มี 5 ข้อ ประกอบด้วยข้อ 74, 69, 76, 86 และ 66 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .561 - .334 ซึ่งข้อความสะท้อนได้หลากหลายทั้งความร่าเริง และความสุภาพ จึงเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความร่าเริง

ตาราง 10 องค์ประกอบ 5 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความอดทน

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
50	แม้ว่าเพื่อนจะขี้วาทะข้าพเจ้าก็จะเฉย ๆ	.447
3	ข้าพเจ้ามีปัญหามักจะปรึกษาครูทุกครั้ง	.352
37	ข้าพเจ้าจะไม่ชอบนิทนาบว่าร้าย และคิดร้ายกับใคร	.333

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า องค์ประกอบ 5 มี 3 ข้อ ประกอบด้วยข้อ 50, 3 และ 37 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .447 - .333 ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะการอดกลั้น อดทน จึงเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความอดทน

ตาราง 11 องค์ประกอบ 6 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความมั่นคงทางอารมณ์

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
70	เมื่อถูกเชิญไปร่วมงานที่ไม่รู้จักใคร ข้าพเจ้าก็จะไปร่วมงาน	.457
83	ข้าพเจ้ามักควบคุมความรู้สึกของตนเองได้เมื่อถูกวิพากษ์วิจารณ์	.409
28	ข้าพเจ้าชอบทำอะไรด้วยตนเอง	.309

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่า องค์ประกอบ 6 มี 3 ข้อ ประกอบด้วยข้อ 70, 83 และ 28 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .457 - .309 ซึ่งข้อความสะท้อนความมั่นคงทางอารมณ์ อาทิ เมื่อถูกเชิญไปร่วมงานที่ไม่รู้จักใครก็จะไปร่วมงาน มักควบคุมความรู้สึกตนเองได้เมื่อถูกวิพากษ์วิจารณ์ จึงเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความมั่นคงทางอารมณ์

4. เปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ตามตัวแปรที่ศึกษา

4.1 การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบระหว่างเพศชายและเพศหญิงมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t-test ทดสอบ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีเพศต่างกัน

องค์ประกอบ	เพศชาย (n=58)		เพศหญิง (n =164)		t	P
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. ความเชื่อมั่นในตนเอง	3.69	.39	3.72	.46	1.29	.25
2. ความคล้อยตาม	2.98	.47	2.86	.60	3.92	.04*
3. ความกังวล	3.47	.47	3.41	.59	2.87	.09
4. ความร่าเริง	3.42	.61	3.70	.62	.01	.91
5. ความอดทน	3.13	.91	3.35	.71	9.84	.00*
6. ความมั่นคงทางอารมณ์	3.57	.72	3.57	.55	8.24	.00*
รวม	3.38	.37	3.43	.32	1.25	.26

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 พบว่า องค์ประกอบที่ 2, 5 และ 6 คือบุคลิกภาพความคล้อยตาม ความอดทน และความมั่นคงทางอารมณ์ ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เหลือทั้งหมด และโดยรวมของนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบระหว่างนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับมัธยมศึกษาตอนปลายมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t-test ทดสอบ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

องค์ประกอบ	ม.ต้น (n=64)		ม.ปลาย (n =158)		t	P
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. ความเชื่อมั่นในตนเอง	3.93	.40	3.62	.43	2.52	.11
2. ความคล้อยตาม	2.59	.48	3.01	.56	.97	.33
3. ความกังวล	3.26	.65	3.50	.51	5.88	.01*
4. ความร่าเริง	3.48	.72	3.68	.58	6.00	.01*
5. ความอดทน	3.59	.78	3.17	.73	1.62	.21
6. ความมั่นคงทางอารมณ์	3.88	.47	3.44	.59	2.56	.11
รวม	3.45	.28	3.40	.35	.25	.62

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 13 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 และ 4 คือบุคลิกภาพความกังวล และ ความร่าเริง ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เหลือทั้งหมดและโดยรวมของนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3 การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบระหว่างนักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อายุ 18-25 ปี อายุ 26-35 ปี และอายุ 36 ปีขึ้นไปมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ F-test ทดสอบปรากฏผลดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน
ที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีอายุต่างกัน

องค์ประกอบ	อายุต่ำกว่า 18 ปี n = 33		อายุ 18-25 ปี n = 117		อายุ 26-35 ปี n = 56		อายุ 36 ปีขึ้นไป n = 16		F	P
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. ความเชื่อมั่นในตนเอง	3.56	.38	3.72	.47	3.77	.39	3.75	.41	.74	.47
2. ความคล้อยตาม	2.96	.49	2.97	.56	2.79	.66	2.53	.30	1.22	.29
3. ความกังวล	3.34	.62	3.60	.51	3.13	.56	3.41	.41	12.24	.00*
4. ความร่าเริง	3.56	.47	3.68	.62	3.63	.73	3.40	.61	1.37	.25
5. ความอดทน	3.21	.55	3.17	.78	3.52	.88	3.50	.49	1.79	.17
6. ความมั่นคงทางอารมณ์	3.51	.55	3.48	.62	3.80	.47	3.50	.74	4.22	.01*
รวม	3.36	.29	3.43	.36	3.44	.34	3.35	.22	1.12	.33

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 df = (3,218)

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 14 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 และ 6 คือ บุคลิกภาพความกังวล และ ความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษาที่มีอายุต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน องค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เหลือทั้งหมดและโดยรวมนักศึกษาที่มีอายุต่างกัน แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับองค์ประกอบด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ่ต่อไป ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 15

ตาราง 15 ทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพของนักศึกษาที่มีอายุต่างกันในองค์ประกอบ 3 (ความกังวล) และองค์ประกอบ 6 (ความมั่นคงทางอารมณ์)

องค์ประกอบ	อายุ	Mean Difference	P
3 (ความกังวล)	18-25 ปี กับ ต่ำกว่า 18 ปี	.26	.115
	18-25 ปี กับ 26-35 ปี	.46*	.000
	18-25 ปี กับ 36 ปีขึ้นไป	.19	.639
6 (ความมั่นคงทางอารมณ์)	18 – 25 ปี กับ ต่ำกว่า 18 ปี	.03	.997
	18-25 ปี กับ 26-35 ปี	.32*	.012
	18-25 ปี กับ 36 ปีขึ้นไป	.02	.999

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 15 พบว่า องค์ประกอบ 3 คือบุคลิกภาพความกังวล นักศึกษากลุ่มอายุ 18-25 ปี กับกลุ่มอายุ 26-35 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และองค์ประกอบ 6 บุคลิกภาพความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษากลุ่มอายุ 18-25 ปี กับกลุ่มอายุ 26-35 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอแนวโน้มเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบระหว่างนักศึกษากลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 1 ปี กลุ่มประสบการณ์ทำงาน 1-4 ปี กลุ่มประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มาเปรียบเทียบกันโดยใช้ F-test ทดสอบ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษานอกโรงเรียน
ที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน

องค์ประกอบ	ต่ำกว่า 1 ปี		1-3 ปี		4-9 ปี		10 ปีขึ้นไป		F	P
	n = 29		n = 123		n = 16		n = 54			
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. ความเชื่อมั่นในตนเอง	3.69	.46	3.61	.42	3.92	.39	3.84	.41	4.71	.01*
2. ความคล้อยตาม	3.06	.51	2.92	.57	2.92	.42	2.57	.65	1.28	.27
3. ความกังวล	3.51	.52	3.40	.55	3.66	.47	3.20	.66	5.45	.00*
4. ความร่าเริง	3.69	.56	3.78	.58	3.41	.71	3.29	.63	3.67	.02*
5. ความอดทน	3.31	.84	3.22	.68	3.24	.83	3.52	.85	1.41	.25
6. ความมั่นคงทางอารมณ์	3.56	.65	3.42	.58	3.75	.35	3.84	.64	4.21	.01*
รวม	3.47	.35	3.39	.33	3.48	.27	3.38	.39	1.53	.22

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 df = (3,218)

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 16 พบว่าองค์ประกอบ 1, 3, 4 และ 6 คือบุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเอง ความกังวล ความร่าเริง และความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เหลือทั้งหมดและโดยรวมนักศึกษามีประสบการณ์ทำงานต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับองค์ประกอบด้านที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟต์ต่อไป ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 17

ตาราง 17 ทดสอบความแตกต่างของบุคลิกภาพของนักศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันใน
องค์ประกอบ 1 (ความเชื่อมั่นในตนเอง) องค์ประกอบ 3 (ความกังวล) องค์ประกอบ 4
(ความร่าเริง) และองค์ประกอบ 6 (ความมั่นคงทางอารมณ์)

องค์ประกอบ	ประสบการณ์ทำงาน	Mean Difference	P
1(ความเชื่อมั่นในตนเอง)	1-3 ปี กับ ต่ำกว่า 1 ปี	.08	.771
	1-3 ปี กับ 4-9 ปี	.31*	.004
	1-3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป	.23*	.042
3(ความกังวล)	4-9 ปี กับ ต่ำกว่า 1 ปี	.15	.704
	4-9 ปี กับ 1-3 ปี	.26	.139
	4-9 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป	.46*	.007
4(ความร่าเริง)	ต่ำกว่า 1 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป	.40*	.034
	1-3 ปี กับ 4-9 ปี	.38*	.019
	1-3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป	.49*	.001
6(ความมั่นคงทางอารมณ์)	1-3 ปี กับ ต่ำกว่า 1 ปี	.14	.604
	1-3 ปี กับ 4-9 ปี	.33*	.041
	1-3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป	.42*	.003

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 17 พบว่า องค์ประกอบ 1 บุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเอง นักศึกษากลุ่มประสบการณ์ทำงาน 1-3 ปีกับ กลุ่มประสบการณ์ทำงาน 4-9 ปี และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบ 3 บุคลิกภาพความกังวล นักศึกษากลุ่มประสบการณ์ทำงาน 4-9 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ประกอบ 4 บุคลิกภาพความร่าเริง นักศึกษากลุ่มประสบการณ์ทำงาน ต่ำกว่า 1 ปี กับ กลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 1-3 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 4 - 9 ปี และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และองค์ประกอบ 6 บุคลิกภาพความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษากลุ่มประสบการณ์ทำงาน 1-3 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 4-9 ปี และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ต้องการทราบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้ามีองค์ประกอบสำคัญกี่องค์ประกอบ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ และเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบของบุคลิกภาพ จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของบุคลิกภาพนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าว่ามีกี่ด้านสำคัญ
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบรายด้านและองค์ประกอบรวมของบุคลิกภาพนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ทั้งหมด จำนวน 484 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต สังกัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 จำนวน 12 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบวัดบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ลักษณะแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามทัศนคติภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพ
พนักงานห้างสรรพสินค้า 22 ด้าน จำนวน 87 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
SPSS for Windows (Statistical Package for the Social for Windows) โดยดำเนินการตาม
ลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยนำข้อมูลมาแจก
นับจำนวนและร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามรายข้อ
3. วิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพ
พนักงานห้างสรรพสินค้า
4. เปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงาน
ห้างสรรพสินค้า จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

สรุปผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพ
พนักงานห้างสรรพสินค้า สรุปได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดย
การคำนวณหาจำนวนและค่าร้อยละ ปรากฏผลดังนี้

เพศ นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 73.9 เพศชาย
จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 71.2 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 64 คน คิดเป็น
ร้อยละ 28.8 อายุ ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 18-25 ปี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 รองลงมา
กลุ่มอายุ 26-35 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 และกลุ่มอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 33 คน
คิดเป็นร้อยละ 14.9 ประสบการณ์ทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 1-3 ปี จำนวน
108 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงมา กลุ่มประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 43 คน
คิดเป็นร้อยละ 19.4 และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ
16.7

2. วิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามรายข้อ ปรากฏผลดังนี้

ค่าเฉลี่ยของคะแนนรายข้อช่วง 4.00 – 5.00 จำนวน 7 ข้อ ช่วง 3.00 – 3.99 จำนวน 65 ข้อ และช่วง 2.00-2.99 จำนวน 15 ข้อ แสดงว่าคะแนนของแบบสอบถามชุดนี้ส่วนใหญ่ตอบในช่วงระดับ 3.00-4.00 และคะแนนการตอบมีการกระจายขนาด .75-1.0 เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 42 ข้อ รองลงมาเป็นการกระจายขนาด .50-.74 จำนวน 34 ข้อ และ .25-.49 จำนวน 11 ข้อ ตามลำดับ

3. วิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ปรากฏผลดังนี้

3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้นำคะแนนแบบสอบถามมาวิเคราะห์องค์ประกอบ สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ และทำการวิเคราะห์หมุนแกนแบบ มุมฉาก ด้วยวิธีแวนแมกซ์ ตามลำดับดังนี้

3.1.1 การสกัดองค์ประกอบ

การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญได้ค่าความร่วมกัน จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาค่าไอเกน ตั้งแต่ 1.0 ขึ้นไป ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่าหนึ่งขึ้นไป ได้จำนวนองค์ประกอบทั้งหมด 27 องค์ประกอบ และมีร้อยละของความแปรปรวนสะสม 76.24

3.1.2 การหมุนแกน

ได้ทำการวิเคราะห์หมุนแกนแบบมุมฉาก ด้วยวิธีแวนแมกซ์ ยังคงได้จำนวน 27 องค์ประกอบ เช่นเดิม โดยพิจารณาว่าข้อความใดอยู่ในองค์ประกอบอะไร ด้วยการเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า .30 เลือกראשיתและראשית ข้อใดมีน้ำหนักอยู่บนองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบจะเลือกน้ำหนักสูงสุดบนองค์ประกอบนั้นหากน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันจะถูกตัดออก และองค์ประกอบที่ถือว่าชัดเจนตามเกณฑ์นั้นต้องมีจำนวนข้อความอยู่ในองค์ประกอบนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 3 ข้อ จึงจะจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่ชัดเจน มีจำนวนองค์ประกอบที่แปลความหมายได้ชัดเจน จำนวน 6 องค์ประกอบ ปรากฏผลดังนี้

องค์ประกอบ 1 มี 35 ข้อ คือ ข้อที่ 41, 24, 16, 26, 8, 29, 27, 53, 56, 73, 54, 18, 72, 6, 7, 63, 52, 40, 75, 23, 22, 61, 62, 4, 25, 38, 31, 17, 2, 39, 67, 71, 1, 57, และ 34

องค์ประกอบ 2 มี 9 ข้อ คือ ข้อที่ 46, 79, 84, 59, 13, 80, 81, 87 และ 60

องค์ประกอบ 3 มี 7 ข้อ คือ ข้อที่ 45, 44, 32, 42, 9, 78 และ 77

องค์ประกอบ 4 มี 5 ข้อ คือ ข้อที่ 74, 69, 76, 86 และ 66

องค์ประกอบ 5 มี 6 ข้อ คือ ข้อที่ 50, 3 และ 37

องค์ประกอบ 6 มี 5 ข้อ คือ ข้อที่ 70, 83 และ 28

3.1.3 การตั้งชื่อองค์ประกอบ

ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบตามที่วิเคราะห์ได้ชัดเจน 6 ประกอบ โดยพิจารณาทั้งค่าน้ำหนักองค์ประกอบ จำนวนความถี่ของข้อความที่แสดงบุคลิกภาพในแต่ละด้าน และพิจารณาข้อความโดยรวมทั้งหมดที่อยู่ในองค์ประกอบนั้น ๆ ปรากฏผลดังนี้

ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบที่ชัดเจน 6 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบ 1 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง

องค์ประกอบ 2 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความคล้อยตาม

องค์ประกอบ 3 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความกังวล

องค์ประกอบ 4 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความร่าเริง

องค์ประกอบ 5 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความอดทน

องค์ประกอบ 6 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความมั่นคงทางอารมณ์

4. การเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน

4.1 นักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีเพศต่างกัน พบว่า องค์ประกอบ 2, 5 และ 6 คือบุคลิกภาพความคล้อยตาม ความอดทนและความมั่นคงทางอารมณ์ ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เหลือทั้งหมด และ โดยรวมของนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 นักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า องค์ประกอบ 3 และ 4 คือบุคลิกภาพความกังวล และความร่าเริง ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เหลือทั้งหมดและ โดยรวมของนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. การเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีอายุและประสบการณ์การทำงานต่างกัน

5.1 นักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีอายุต่างกัน พบว่า องค์ประกอบ 3 และ 6 คือบุคลิกภาพความกังวล และความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เหลือทั้งหมดและ โดยรวมนักศึกษาที่มีอายุต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับองค์ประกอบด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟได้ผลดังนี้ องค์ประกอบ 3 บุคลิกภาพความกังวล นักศึกษากลุ่ม

อายุ 18-25 ปี กับกลุ่มอายุ 26-35 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และองค์ประกอบ 6 บุคลิกภาพความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษากลุ่มอายุ 18-25 ปี กับกลุ่มอายุ 26-35 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 นักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน พบว่า องค์ประกอบ 1, 3, 4 และ 6 ของบุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเอง ความกังวล ความร่าเริง และความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เหลือทั้งหมดและโดยรวมนักศึกษามีประสบการณ์ทำงานต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับองค์ประกอบด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟได้ผลดังนี้ องค์ประกอบ 1 บุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเอง นักศึกษากลุ่มประสบการณ์ทำงาน 1-3 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 4-9 ปี และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบ 3 บุคลิกภาพความกังวล นักศึกษากลุ่มประสบการณ์ทำงาน 4-9 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ประกอบ 4 บุคลิกภาพความร่าเริง นักศึกษากลุ่มประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 1 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 1-3 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 4-9 ปี และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และองค์ประกอบ 6 บุคลิกภาพความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษากลุ่มประสบการณ์ทำงาน 1-3 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 4-9 ปี และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลของการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายในเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบของบุคลิกภาพนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า การเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพ และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า พบว่า มีองค์ประกอบทางบุคลิกภาพทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ได้แก่

- องค์ประกอบ 1 ความเชื่อมั่นในตนเอง
- องค์ประกอบ 2 ความคล้อยตาม
- องค์ประกอบ 3 ความกังวล
- องค์ประกอบ 4 ความร่าเริง

องค์ประกอบ 5 ความอดทน

องค์ประกอบ 6 ความมั่นคงทางอารมณ์

การตั้งชื่อครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบตามที่วิเคราะห์ได้ชัดเจน 6 องค์ประกอบ โดยพิจารณาทั้งค่าน้ำหนักองค์ประกอบ จำนวนความถี่ของข้อความที่แสดงบุคลิกลักษณะในแต่ละด้าน และพิจารณาข้อความโดยรวมทั้งหมดที่อยู่ในองค์ประกอบนั้น ๆ

ความเชื่อมั่นในตนเองการที่นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า มีบุคลิกลักษณะความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งเสริมให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากประสบการณ์ของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพ จะต้องมีการเตรียมการและวางแผนทั้งด้านการเรียนและการทำงาน ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองได้ แต่ถ้านักศึกษาขาดความเชื่อมั่นในตนเองตั้งแต่แรก ก็จะทำให้เกิดความล้มเหลวได้ (นิศารัฐ จิตวิเวศน์ 2542 : 89) และอีกทั้งการประกอบอาชีพ ถ้าเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และเชื่อในความสามารถของตน เพื่อเป็นแรงผลักดันให้งานบรรลุไปสู่เป้าหมายที่ตนตั้งไว้ (เพ็ญจันทร์ สว่างวงศ์ตระกูล. 2539 : 131) ความก้าวหน้าทางการศึกษาส่งผลให้นักศึกษามีบุคลิกลักษณะที่เชื่อมั่นในตนเอง แสดงตนให้สังคมได้เห็นความสามารถเชิงประจักษ์ทั้งจากการนำประสบการณ์ด้านอาชีพ และการเข้าร่วมกลุ่มในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มโอกาสที่ดีต่อการศึกษาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความคล้อยตาม นักศึกษามีบุคลิกลักษณะความคล้อยตาม อันเนื่องจากการที่นักศึกษาไม่มีเวลาว่างให้กับการศึกษาอย่างเต็มที่ซึ่งจำเป็นต้องประกอบอาชีพ ซึ่งต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการทำงานแต่ก็ต้องหาเวลาว่างมาทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนของตนเองด้วย ส่งผลให้นักศึกษาที่มีเวลาจำกัดต้องคล้อยตามผู้อื่น อันได้แก่ ครู เพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมกลุ่มเรียน จึงเป็นภาวะที่ส่งผลให้นักศึกษามีบุคลิกลักษณะคล้อยตาม

ความกังวล นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่มีบุคลิกลักษณะความกังวล จากการที่นักศึกษาได้ศึกษาในระดับการศึกษาต่างๆ จะพบว่าสถานที่พบกลุ่ม หรือกิจกรรมภายในกลุ่มจะก่อให้เกิดทักษะที่นักศึกษาได้รับการพัฒนา นั่นคือนักศึกษาจะเกิดความเคยชินกับการที่ต้องหาเวลาว่างจากการทำงานมาเรียน ทำรายงาน พบปะเพื่อนฝูง แทนการใช้เวลาว่างที่มีอยู่อย่างจำกัดกับเรื่องอื่น ๆ เช่น ดูทีวี ไปดูภาพยนตร์ ฯลฯ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนวิถีชีวิตประจำวันไปอย่างสิ้นเชิง จึงทำให้เกิดความกังวล วิตกกังวลที่ทำงานที่จะต้องครบถ้วน

ความร่าเริง นักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า จะต้องสร้างความประทับใจที่ดีแก่ลูกค้า ทำหน้าที่แสดงต่อลูกค้าอย่างอบอุ่นเท่าเทียมกัน แสดงความเป็นกันเองด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส และต้องเป็นผู้ที่รู้จักเทคนิคการเข้าถึงลูกค้าอย่างใกล้ชิด ดังนั้นการที่นักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าจึงมีบุคลิกที่ร่าเริง ซึ่งเป็นการจูงใจให้ลูกค้ามีความคุ้นเคย มีความเป็นมิตรมากขึ้น และนักศึกษายังต้องมีความสนุกสนาน รู้จักใช้อารมณ์ขันมา

ปรุ้งแต่คำพูดในการให้บริการกับลูกค้า รู้จักพูดคุยกับลูกค้าให้คลายความสงสัยได้เป็นอย่างดี ไม่พูดจากระทบกระทั่งผู้อื่น ซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ลูกค้าสนใจและพอใจในการบริการ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีกับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความอดทน การที่นักศึกษามีบุคลิกภาพความอดทน อันเกิดจากการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้รู้จักคิดอย่างเป็นระเบียบ มีระบบการทำงานมากขึ้น สร้างความอดทนอดกลั้นต่อทั้งในการปฏิบัติงานตลอดเวลาและจะต้องให้เวลากับการเรียนด้วย จึงทำให้เกิดบุคลิกภาพความอดทน

ความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพที่ดีจะช่วยสร้างความศรัทธา ความเชื่อถือ ความร่วมมือจากเพื่อน หรือผู้ที่เข้ามาติดต่อ ทำให้ลูกค้าประทับใจในตัวผู้ขายสินค้า (วารินทร์ สีนสูงสุต. 2525 : 75-85) ซึ่งการเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ การให้การนับถือ และการมองผู้อื่นในแง่ดี ซึ่งจะสร้างค่านิยมแก่ลูกค้า และทำให้เกิดความร่วมมือในทางที่ดี โดยที่ความมั่นคงทางอารมณ์เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งนักศึกษาจะต้องมีอยู่ตลอดเวลา ต้องไม่แสดงความเหน็ดเหนื่อย เบื่อหน่ายต่อหน้าผู้คน (สุมนา อยู่โพธิ์. 2527 : 44) รวมความแล้วการที่นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพมั่นคงทางอารมณ์ จะส่งผลดีต่อหน้าที่การงาน และความก้าวหน้าทางด้านการศึกษาค้นคว้า

2. เปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบของบุคลิกภาพนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ที่มีเพศ ระดับการศึกษา อายุ และประสบการณ์ทำงาน ต่างกัน

นักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีเพศต่างกัน พบว่า นักศึกษาเพศชาย กับนักศึกษาเพศหญิงมีบุคลิกภาพในด้านความคล้อยตาม ความอดทน และความมั่นคงทางอารมณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุปผา พิกุลแก้ว (2543 : 110) พนักงานขายที่มีบุคลิกภาพความกล้าจะแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในตัวผู้ขาย หากพนักงานขายขาดบุคลิกภาพด้านความกล้านี้ไปบางครั้งอาจจะมีผลกระทบต่อการขายสินค้าหรืออาจทำให้สูญเสียลูกค้าไปได้ ซึ่งจากความกล้านี้จะ พบว่า บุคลิกภาพนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า จำเป็นต้องมีบุคลิกภาพความอดทน ความมั่นคงทางอารมณ์ จึงจะส่งผลดีต่อหน้าที่การงานและการพัฒนาความรู้ให้มากขึ้นด้วย

นักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีบุคลิกภาพด้านความกังวล และความร่าเริง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของพนักงานห้างสรรพสินค้าที่ปฏิบัติงาน ก็ต้องขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถที่พนักงานห้างสรรพสินค้าได้เรียนรู้หรือได้ฝึกปฏิบัติมา ดังนั้นการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่ทำให้พนักงานห้างสรรพสินค้าประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผุขณีย์ ยมาภัย. (2537 : 106-107) พบว่า ตัวแปรระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการ

ปฏิบัติงานทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ คือ พนักงานขายที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีผลต่อการปฏิบัติงานสูงเพราะการศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านลักษณะส่วนตัว ความคิดริเริ่ม ความสามารถในการปฏิบัติงานขายสินค้าได้เป็นอย่างดี

นักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีอายุต่างกัน พบว่า นักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความกังวล และความมั่นคงทางอารมณ์ ที่มีอายุต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการที่นักศึกษามีอายุต่างกันทำให้มีบุคลิกภาพต่างกัน ในด้านความกังวล และความมั่นคงทางอารมณ์ อันเนื่องมาจากการเสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานมีส่วนทำให้อายุงานและอายุบุคคลเพิ่มมากขึ้น จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ซึ่งจะพบว่าบุคลิกภาพความมั่นคงทางอารมณ์เกิด จากการสั่งสมความมีวุฒิภาวะมากยิ่งขึ้น

นักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเอง ความกังวล ความร่าเริง และความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุปผา พิกุลแก้ว. (2543 : 111) พนักงานขายปลีกที่มีประสบการณ์ทำงานมากเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง โดยเฉลี่ยพนักงานขายที่มีประสบการณ์ทำงาน 1-3 ปี แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าพนักงานขายส่วนใหญ่ที่มีประสบการณ์ทำงานมานานย่อมเป็นผู้ที่มีความชำนาญ ในงานด้านการขายเป็นอย่างดี รอบรู้กลวิธีที่จะจูงใจลูกค้าให้ซื้อสินค้า ซึ่งสิ่งที่แสดงออกมาสามารถส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนั้นประสบการณ์ทำงานของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้าที่มีประสบการณ์ทำงานมากย่อม ส่งผลให้มีบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ความกังวล ความร่าเริงและความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถที่เกิดจากบุคลิกภาพที่แตกต่างกันออกไป จะทำให้มีประสิทธิภาพการทำงานต่างกันไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัย

1. ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้าง มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคล้อยตาม ความกังวล ความร่าเริง ความอดทน และความมั่นคงทางอารมณ์ จึงควรนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปพัฒนาเครื่องมือวัดบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า
2. การจัดการศึกษาให้ความรู้กับนักศึกษา เพื่อที่จะให้นักศึกษานำความรู้ไปพัฒนางานที่ปฏิบัติอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้ความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งได้แก่การพัฒนาทักษะชีวิต

การพัฒนาอาชีพ เพื่อพัฒนา หรือปรับปรุงบุคลิกภาพของนักศึกษา ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการใช้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบว่านักศึกษากลุ่มอาชีพนั้น ๆ มีบุคลิกภาพเป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงบุคลิกภาพของนักศึกษาในสถานศึกษาอื่นต่อไป
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเอง ความคล้อยตาม ความกังวล และความอดทน ของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า
3. ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพของนักศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารห้างสรรพสินค้า และเพื่อนร่วมงาน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากหลายแหล่งมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2546). คู่มือการดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตร
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัลยา วาณิชบัญชา. (2541). การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows. (พิมพ์ครั้งที่ 2),
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไกล่รุ่ง ชุ่มกระจ่าง.(2540). การศึกษาองค์ประกอบบุคลิกภาพจากการประเมินของนักศึกษาวิชาชีพครู
สถาบันราชภัฏ โดยใช้คำศัพท์พรรณาลักษณะบุคคลของภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(จิตวิทยาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จันทนา เลือดกรุงศรี. (2534). การวิเคราะห์องค์ประกอบความทันสมัยด้านจิตใจของครูสังกัด
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรงค์ศักดิ์ บุญฤทธิ์.(2536). การวิเคราะห์องค์ประกอบสันโดษ ตามหลักพระพุทธศาสนาของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การวัดผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ตุ้ม ชุมสาย,มล.(2508). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นิตารัฐ ธิติวรเวศน์. (2542). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพของผู้ชายที่ประสบผลสำเร็จ.
สารนิพนธ์ ศศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มุขณีย์ ยมาภัย. (2537). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ความรู้ด้านการขาย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
กับผลการปฏิบัติงานของพนักงานขาย . วิทยานิพนธ์ วท.ม.(จิตวิทยาอุตสาหกรรม).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วารินทร์ ลีนสูงสุด.(2525). ศิลปการขาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายใจ.
- วิภา เจียรสุมัย. (2540). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพเรียกร้องความสนใจสำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย,สถาบัน.(2542). การค้าส่งค้าปลีกไทย (รายงานทิศทางเศรษฐกิจ
และการค้าไทย : ภาคการค้าภายในประเทศ). กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ.
- พรทิพย์ เรียรไพสิฐ. (2542). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพของพยาบาลสภาวิชาชีพไทย ตาม
แนวทฤษฎีบุคลิกภาพของแคทเทิล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เพ็ญจันทร์ สว่างวงศ์ตระกูล. (2539). ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับตัวแทนประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2521). เอกสารประกอบการสอนวิชาวิธีสถิติการศึกษา : วัตถุประสงค์ 302. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2545). การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุปผา พิกุลแก้ว. (2543). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพของพนักงานขายปลีกหน้าร้านในห้างสรรพสินค้า. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประคอง เกื้อถนอม. (2532). การศึกษาบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประชา ผ่องใส. (2530). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพความเป็นไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พินภา ภูมิอมร. (2538). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ส.วาสนา ประवालพฤษย์. (ม.ป.ป.) การวิเคราะห์องค์ประกอบ. (เอกสารประกอบการสอนวิชาวัดผล 522). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สายพิน ศรีสุวรรณรัตน์ (2540). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดปทุมธานี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สายใจ อาจองค์. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลำอานค์ งามวิชา. (2525). การส่งเสริมการขาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุดยินดี วังลังกา. (2544) บุคลิกภาพของนักเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- สุนนา อยู่โพธิ์. (2540). *การค้าปลีก*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุจิตา ชันตพงศ์พิพัฒน์. (2540). *บุคลิกภาพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัด กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)*.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร จันทรเจริญ. (2534). *บทบาทของสหภาพแรงงานในการให้การศึกษาแก่ลูกจ้าง : ศึกษาเฉพาะสหภาพแรงงานในกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์)*
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2521). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
_____. (2529). *ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อนงค์ พรหมจักร. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่สำคัญกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา)*.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาคม ใจแก้ว. (2522). *การศึกษาผู้ใหญ่สำหรับผู้ใช้แรงงาน ศึกษากรณีการจัดสวัสดิการใน โรงงานอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษานอกระบบ)* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มณี. (2546). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไยใหม่.
- อุทุมพร ทองอุไทย. (2524). *วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____. (2537). *การสุ่มตัวอย่างทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : หจก.พันธ์พิบบลิซซิ่ง.
- Anastasi, Anne. (1988). *Psychological Testing*. 6th New York : Macmillan Publishing Company,
- Cattle, Raymond B. (1977). *Handbook of Modern Personality Theory*. New York : McGraw Hill, Inc.,.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw Hill,
- Gordon, Leonard V. (1978). *Manual of Gordon Personality Profile – Inventory*. New York : Harcourt Brace Jovenovich, Inc.,.
- Guilford, J.P. (1959). *Personality*. New York : McGraw Hill Book Company Inc., .

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การวิเคราะห์องค์ประกอบของบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน
ที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของบุคลิกภาพนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพพนักงานห้างสรรพสินค้า เพื่อประกอบการศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา โดยคำตอบจะไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และในการตอบแบบสอบถาม
ครั้งนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด โดยแบบสอบถามนี้จะถูกเก็บเป็น
ความลับ จึงขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับความคิดและความรู้สึกที่แท้จริงของ
ท่านมากที่สุด และ โปรดตอบทุกข้อ

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพ
พนักงานห้างสรรพสินค้า

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง ☐

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ระดับการศึกษา

☐ ม.ต้น

☐ ม.ปลาย

3. อายุ

☐ ต่ำกว่า 18 ปี

☐ 18-25 ปี

☐ 26-35 ปี

☐ 36 ปีขึ้นไป

4. ประสบการณ์การทำงาน

☐ ต่ำกว่า 1 ปี

☐ 1-3 ปี

☐ 4-9 ปี

☐ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพพนักงานห้าง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในระดับความคิดเห็นที่ตรงกับท่านมากที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้าไม่ลังเลที่จะทำงานให้สำเร็จตามที่ตั้งใจไว้					
2	ข้าพเจ้าทำงานตามที่ได้รับมอบหมายทันที					
3	ข้าพเจ้ามีปัญหา มักจะปรึกษาครูทุกครั้ง					
4	ข้าพเจ้าเสริมความรู้ด้วยการอ่านหนังสือเพิ่มเติม					
5	เพื่อน ๆ บอกว่าข้าพเจ้าไม่ค่อยกล้าแสดงออก					
6	ข้าพเจ้ากล้าตัดสินใจเรื่องต่างๆด้วยตนเอง					
7	ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม					
8	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในเวลากระชั้นชิดได้					
9	ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดเมื่อเห็นการโต้เถียงกัน					
10	ข้าพเจ้ามักจะมีข้อสงสัยมาถามพ่อแม่หรือผู้อยู่ใกล้ชิด					
11	เวลาที่เพื่อนทำให้ข้าพเจ้าโกรธ ข้าพเจ้าจะต้องต่อว่าเพื่อนคนนั้นด้วยถ้อยคำที่รุนแรงเสมอ					
12	ข้าพเจ้าไม่สามารถทำอะไรที่ต้องใช้เวลานานกว่าจะสำเร็จได้					
13	ถ้าข้าพเจ้าทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานที่ไม่ชอบ ข้าพเจ้าจะไม่ยุ่งเกี่ยวด้วยเลย					
14	เวลาทำงานส่งครูข้าพเจ้าแน่ใจว่างานที่ส่งนั้นถูกต้อง					

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15	ข้าพเจ้าจะพูดตรงตามความจริงเสมอ					
	แม้ว่าสิ่งที่พูดทำให้ถูกผู้อื่นต่อว่า					
16	การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ข้าพเจ้า					
	เกิดความมั่นใจมากกว่า					
17	ในการทำงานกลุ่มข้าพเจ้าจะเป็นตัวแทน					
	กลุ่มออกไปรายงานหน้าห้องเสมอ					
18	ข้าพเจ้าชอบตอบคำถามในขณะที่เรียน					
19	ข้าพเจ้าจะทักท้วงครูเมื่อเห็นว่าครูอาจสอนผิด					
20	เมื่อมีการคัดเลือกตัวแทนถือพานวันไหว้ครู					
	ข้าพเจ้าจะขอสมัครทันที					
21	ข้าพเจ้ายอมพูดเท็จเพื่อให้ข้าพเจ้าหรือเพื่อน					
	พ้นผิด					
22	แม้ว่าเพื่อนจะทำผิดข้าพเจ้าก็ไม่เข้าข้างเพื่อน					
23	ข้าพเจ้าจะเป็นที่ปรึกษาของเพื่อนๆ เมื่อเพื่อน					
	ไม่สบายใจ					
24	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการทำงาน					
25	การลอกข้อสอบเป็นการกระทำที่ผิดมาก					
26	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจในผลงานที่ข้าพเจ้าได้					
	ทำเสมอ					
27	ข้าพเจ้ามักจะทำในสิ่งที่ข้าพเจ้าตัดสินใจเอง					
28	ข้าพเจ้าชอบทำอะไรด้วยตนเอง					
29	ข้าพเจ้ามีความพอใจในตนเองเสมอ					
30	ข้าพเจ้าคิดว่าโลกนี้มีแต่สิ่งที่ดีงาม					
31	ข้าพเจ้าจะให้ความจริงใจกับทุกคน เพราะ					
	คิดว่าทุกคนก็จริงใจกับข้าพเจ้า					
32	การที่ครูดูหรือว่าข้าพเจ้า ก็เพราะรักและ					
	ต้องการให้ได้ดี					

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
33	ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าพ่อแม่จะรักน้องหรือพี่มากกว่าข้าพเจ้า					
34	ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าโชคดีที่เกิดมาเป็นอย่างที่เป็นอยู่					
35	ข้าพเจ้าชอบอยู่คนเดียว					
36	ทุกคนมักจะพูดว่าข้าพเจ้าไม่มีเพื่อนสนิทเลย					
37	ข้าพเจ้าจะไม่ชอบนิทนาบว่าร้าย และคิดร้ายกับใคร					
38	เมื่อเพื่อนบอกว่าข้าพเจ้าทำการบ้านผิด ข้าพเจ้าจะต้องไตร่ตรองให้ดีก่อนที่จะแก้ไข					
39	ข้าพเจ้าไม่เชื่อข่าวลือ จนกว่าจะมีหลักฐาน					
40	เพื่อน ๆ พูดเสมอว่าข้าพเจ้าเป็นคนมีเหตุผล					
41	ข้าพเจ้าใช้เหตุผลในการตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกหรือผิด					
42	ข้าพเจ้าไม่สบายใจเมื่อมีคนจ้องมองขณะทำงาน					
43	ข้าพเจ้าไม่ไว้วางใจคนที่ข้าพเจ้าไม่สนิท					
44	ข้าพเจ้ามักจะกังวลว่าสิ่งที่ทำจะไม่ได้รับผลที่ดี					
45	ข้าพเจ้าวิตกกังวลว่างานที่ทำไม่ดีเท่าที่ควร					
46	ข้าพเจ้ามักถูกผู้อื่นว่าเป็นคนเจ้าอารมณ์					
47	ข้าพเจ้าจะแสดงความไม่พอใจทันทีเมื่อไม่พอใจคำพูดเพื่อน					
48	ข้าพเจ้ามักจะทำอะไรโดยไม่ยั้งคิด					
49	ข้าพเจ้าแสดงกริยากระแทกกระทั้น เมื่อรู้สึกโกรธ					
50	แม้ว่าเพื่อนจะยั่วโทสะข้าพเจ้าก็จะเฉย ๆ					
51	คนที่พยายามทำดีกับเราเกินไปมักจะมีเจตนาไม่ดี					
52	แม้ว่าจะหมดเวลาทำงาน แต่มีงานค้างก็ทำต่อให้เสร็จ					

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
53	ข้าพเจ้าจะพิจารณาข้อเท็จจริง ก่อนสรุปว่าผู้อื่นถูกหรือผิด					
54	ก่อนจะทำอะไร ข้าพเจ้าต้องมีเหตุผลเสมอ					
55	การแก้ปัญหาด้วยตนเองทำให้ข้าพเจ้าเกิดความมั่นใจมากกว่า					
56	ข้าพเจ้ารู้สึกมั่นใจที่จะทำงานตามความคิดเห็นของตนเอง					
57	ข้าพเจ้าชอบคิดค้นวิธีการทำงานให้กระชับมากกว่าเดิม					
58	ข้าพเจ้าชอบดัดแปลงวัสดุที่เหลือใช้ให้เป็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ					
59	ข้าพเจ้าคิดว่าการทำอะไรก็ตาม ต้องทำตามวิธีการเดิมที่คนอื่นเคยทำไว้แล้ว					
60	ข้าพเจ้ามักมีผลงานที่แปลกใหม่ของตนเองมาเสนอต่อเพื่อน					
61	ข้าพเจ้าอยากประดิษฐ์บางสิ่งบางอย่างให้สำเร็จและเป็นประโยชน์ให้กับเพื่อนร่วมกลุ่ม					
62	ข้าพเจ้าปรารถนาทำอะไรแปลกใหม่ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม					
63	ข้าพเจ้ามักมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกครั้ง					
64	ข้าพเจ้าสามารถเข้ากับคนได้ทุกประเภท					
65	ข้าพเจ้าชอบดูงานเทคโนโลยีที่ทันสมัย					
66	ข้าพเจ้าดีใจที่ได้ร่วมกิจกรรมรื่นเริง					
67	ในงานรื่นเริง ข้าพเจ้าจะเข้าร่วมสนุกสนานอย่างเต็มที่					
68	ถ้ามีโอกาสให้เลือกนิทานที่จะเล่า ก็จะเลือกนิทานที่ตลก					

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
69	ข้าพเจ้ามีอารมณ์แจ่มใสรื่นเริงเสมอ					
70	เมื่อถูกเชิญไปร่วมงานที่ไม่รู้จักใคร ข้าพเจ้าก็จะไปร่วมงาน					
71	ข้าพเจ้าไม่พูดให้ร้ายหรือเลียดสีผู้อื่น					
72	ข้าพเจ้าระมัดระวังคำพูดของข้าพเจ้าไม่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกต่ำต้อย					
73	เมื่อพบอาจารย์หรือผู้อาวุโสกว่าข้าพเจ้าจะทำ ความเคารพ					
74	ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนของพ่อแม่และอาจารย์					
75	ข้าพเจ้าจะแสดงออกตามความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง					
76	เมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ ข้าพเจ้าจะย่อตัวลงเสมอ					
77	ข้าพเจ้ายิ้มอย่างพอใจเมื่อเพื่อนชมว่าเก่ง					
78	ข้าพเจ้านำนินวักขมวดเวลาใช้ความคิดเสมอ					
79	ข้าพเจ้ามักคล้อยตามความคิดเห็นของเพื่อน					
80	ข้าพเจ้าให้เพื่อนช่วยตัดสินใจในการเลือกซื้อเสื้อผ้า					
81	ข้าพเจ้าไม่กล้าทำกิจกรรมตามลำพัง					
82	ข้าพเจ้ารู้สึกประหม่นเมื่อพูดหน้าห้องเรียน					
83	ข้าพเจ้ามักควบคุมความรู้สึกของตนเองได้เมื่อถูกวิพากษ์วิจารณ์					
84	ข้าพเจ้าสามารถควบคุมความรู้สึกได้					
85	ข้าพเจ้าจะแสดงความไม่พอใจทันทีเมื่อไม่พอใจคำพูดของเพื่อน					
86	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองมีอารมณ์และจิตใจคงที่					
87	วันไหนข้าพเจ้าโกรธใคร อารมณ์จะชุ่มมัวทั้งวัน					

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นางสาวนิจ จัตุรภูษพิทักษ์
สถานที่เกิด	อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	12/12 หมู่ 3 ซอยเกิดสุข ถนนชัยพฤกษ์ ตลิ่งชัน กทม. 10170
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2524 ปวช. (บัญชี) วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี
	พ.ศ. 2526 ปวส.(บัญชี) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2535 บธ.บ. (การเงินการธนาคาร) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	พ.ศ. 2547 กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ